

ЗОРНИЦА

Първият брой на Вестник „Зорница“ излиза в Цариград на 2.1.1876 г.

Година 145 • април 2021 • брой 04 • 80 ст. • Най-старият български периодичен вестник

Ех, ако ти бе познал
поне в този ден
това, което служи
за мира ти!

Лука 19:42

от Тодор ВЕЛЧЕВ

РЕДАКЦИОННА

Скъпи читателю,

През април съвсем случайно съвпаднаха две събития, нямащи нищо общо помежду си: честването на Възкресение Христово в западния свят и парламентарните избори у нас. Погледнати от определен ъгъл, обаче и двете могат да напомнят на вярващите едно и също нещо – че Христос е Цар.

Всеки път, когато обмисляме своето решение коя политическа сила, програма или водач да подкрепим, ние трябва да помним, че трябва да бъдем верни на първо място на Царя Христос. Възкресението, от своя страна, е едно напомняне, че Христос е върховният, истинският Цар на цялата Вселена; Този, Който е победил дори самата смърт. А осмислянето на следствията от това християнско твърдение може да преобърне живота ни.

Нека този месец, през който и ние се подготвяме да празнуваме Възкресение, да бъде време за размисъл и подготовка за служение на възкръсналия Цар. Нашата молитва е вестник Зорница да ви помага в това, за да можем да кажем един ден заедно с неизброимото изкупено множество от всеки етнос, народ и език:

„Велики и чудесни са Твоите дела, Господи Боже Всемогъщи. Праведни и истинни са Твоите пътища, Царю на вековете. Кой няма да се бои от Тебе, Господи, и да прослави името Ти? Защото само Ти си свят; понеже всички народи ще дойдат и ще се поклонят пред Тебе, защото бяха изяви Твоите праведни присъди“ (Откр. 15:3-4).

Радостин МАРЧЕВ

В известната си трагедия „Пир по време на чума“ руският поет Александър Пушкин рисува една парадоксална картина. На улицата на един град, поразен от тежка чумна епидемия, е наредена трапеза. Около нея са насядали приятели, които пируват и пеят. Те са отдадени на своето веселие и дори призивът на минаващия наблизо свещеник да се освестят не може да ги извади от състоянието им.

Звучи скандално. Та кой нормален човек гуляе, когато животът на всички е под заплаха и всеки следващ ден може да те изправи пред лицето на смъртта?

Избори по Време на чума

Следва на 2 стр.

Живот от Възкресението

от Хелмут ТИЛУКЕ

В живота няма нищо толкова сигурно, колкото фактът, че трябва да умрем. За да ни помогне Великденското послание да се справим със смъртта, то трябва да бъде поне толкова сигурно. Ала не е ли гротескно да приемем странната повест на един прастар летопис, че гробът на Исус от Назарет се оказал празен на третия ден и че ние съответно ще възкръснем от смъртта и тлението, която противоречи на елементарния факт на биологичния ни край? Думите на псалмопевеца „човекът... прилича на животните, които загиват“ (Пс. 49:13) звучат малко жестоко, но все пак са верни и потвърдени от нашия опит. Какъв опит би

могъл да потвърди твърдение като това, че Христос ни въвежда като „Свои приятели“ (Йоан 15:13-15) през тъмата на гроба в един вечен живот? Нима някой би се усъмнил сериозно в Питагоровата теорема, ако му разказват видение за един свят, в който човек живее при съвсем друга геометрия? И може ли да се съмняваме (още един въпрос в добавка!), че смъртта е сигурна и окончателна, само защото сме прочели в старите летописи за виденията на неколцина, че техният духовен водач отново е оживял?

Честно казано, трябва да признаем: за всички нас, също и за християните, е непоносима мисълта, че нашата временна и вечна съдба трябва да зависи от нещо толкова относително и хлъзгаво като летописи от преди хилядолетия и свързаните с тях положителни или отрицателни рецензии на историците. Един абсолютен като вярата във Великденското надмощие над смъртта не бива да виси на тънките нишки на такива „ефемерни субективности“.

Следва на 4 стр.

ЦВЕТНИЦА: Божият уличен театър пристига в Ерусалим

от Н. Т. Рајм

Един от начините, по които средновековните британци научавали християнската история, бил чрез т.нар. „мистериозни пиеси“. Преди време живеехме в Личестър, където всеки три години 27 подобни пиеси, всяка по 15 минути, се играеха в продължение на три пълни дни. Изпълняваха ги на три различни места. Сутрин започваха на пазарната улица и после се придвижваха до други места, а последната пиеса завършваше пред катедралата малко преди залез слънце.

Помня как се смесвах с тълпата в тясната уличка и следях как въодушевените групи актьори се придвижваха към следващото място. Ной крачеше към една сцена, Мария и Йосиф се приготвяха на следващата, а на третата декоратори издигаха разпятие.

Следва на 5 стр.

Зорница се нуждае от подкрепа. Бъдете съработници на най-стария български периодичен вестник. Ще бъдем благодарни, ако обмислите с молитва да бъдете спомоществователи на изданието!

Българско евангелско дружество | IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01 | BIC: BPBIBG5F

Върлува най-сериозната епидемия от един век насам. В продължение на една година тя обърна наопаки не само живота в нашата страна, ами и в целия свят. Не е като чумата от Средните векове, съкратила тогавашното население на Европа с една трета, но все пак хвърли в криза и най-развитите страни. Мнозина преболедуваха заразата трудно. Немалко хора починаха, особено у нас, или загубиха свои близки. Народът обаче сякаш не се плаши от епидемията. Дори при нива на заразяване, сто пъти по-високи от миналата година по същото време, когато държавата беше на практика затворена. Чумата си лае (и хапе), народът си върви. Върви си и пълни отворените отново заведения, пазари и фитнес зали. Е, пълнят се и КОВИД-отделенията, ама кой да ти мисли.

Достъп до всички тези блага му е предоставила властта. Властта, за която българинът обича да говори в трето лице мн. ч., само че без подлог: „дават“, „пускат“, „забраняват“, „вдигат“ (цени и данъци), „спират“, „ограничават“... Подлогът не се изпуска случайно; езикът ни го позволява, ала то не е просто лексикална особеност, а отразява нашето родно битие и менталитет. Властимащите, действащи по този начин, са безлични и безотчетни. Те могат да сменят партии, роли и маски, но винаги се изплъзват от присъдата на гражданина и дори от неговите въпроси. Тяхната сила е тъкмо в безличността им. Защото, оказва се, българинът предпочита да го управляват безличностни същества. Той трудно търпи независимата и отговорна личност – която не му „дава“, „забранява“, „спира“ и т.н., а предлага обосновани решения и очаква от избирателя диалог, критика и отговорно съвместно действие. „Да се махат такива учени, калпав народ...“, мълви съвременният бай Ганьо, подобно на събрата си от преди повече от век. И предпочита да си избира за управници себеподобни. Неговата житейска философия е, че

себеподобните не могат да те изненадат с нищо, защото са досущ като теб.

Но ето че тази година нашите себеподобни властници все пак ни изненадаха. Те не само дават, пускат, забраняват, но и организират избори посред пандемията. Така де, и без това народът пълни булевардите в почивен ден, защо пък да не гласува мимоходом? Пандемията не го уплаши достатъчно, та едни избори ли? При най-трудни обстоятелства той запазва нормалния си начин на живот. Не е далеч от ума, че ще направи и своя нормален избор: изборът, който гарантира нормалното състояние на нещата.

Избори по време на чума

Да, българинът е способен да избира нормалното, дори по време на чума. Големият въпрос на току-що отминалите избори беше какво той определя като „нормално“, освен това да има над себе си една безлична власт. От гледна точка на официалните статистики, нормата на живот в България през последните десетина години е следната. Ние сме страната с най-ниски доходи на глава от населението в Европейския съюз. Намираме се в дъното на класацията по справяне с корупцията в същия съюз. Пословично вече е станало 111-то ни място по свобода на медиите от общо 180 страни в света – което означава силно ограничени възможности да пледираш за алтернативен път на развитие и гласът ти да бъде чул. Здравеопазването ни има тежки системни дефекти; доказа го и срывът на болниците при епидемичните вълни. Кризата в образованието продължава и произвежда масово некомпетентни кадри и функционално неграмотни младежи. Съдебната система не работи или пък работи силно избирателно. А като капак последните епидемични месеци ни донесоха и рекордно висока смъртност, в европейски и дори в световен мащаб. Ако някой читател ме упрекне в черногледство, ще отбележа, че – отново по статистически данни – не съм сам

в оценката си. Социологическите проучвания от последната година неизменно показваха, че според 2/3 от българите социално-политическото положение в страната е нетърпимо; че така повече не може да продължава.

Дойде времето да кажем как трябва да продължава да се развива страната, чрез гражданското си право на избор. Пред урните обаче се стекоха по-малко хора, отколкото при предишните избори, и причината – предвид пълните неделни улици – надали е в епидемията. А резултатите от изборите можем да обобщим в едно изречение така: „Разнопопосочни

желания за промяна, гарнирани с по малко от същото“. Основните партии, олицетворяващи „нетърпимото положение“, отново заемат стабилни позиции в парламента, а повечето от новите политически играчи имат неясна физиономия и визия за бъдещето. Сред последните изпъкна обскурната фигура на един шут (на съвременен език, „шоумен“). Този неуморен бунтар срещу политическото и негов осмивател вероятно ще има решаващ глас при сформирването на ново правителство – сякаш за да ни подсказже, че в цялата картина има нещо комично.

Не е обаче моментът да се смеем. За задълбочен анализ на изборите е още рано, но поне две неща си заслужава да отбележим, защото са симптоматични за нашия народ. Първо, българите стигат, макар и бавно, до разбирането, че досегашното „нормално“ не бива да продължава повече, но не се решават да отстранят изцяло крепилите му и да подкрепят категорично радикални реформи. Този тип избор се повтаря на практика през целия 30-годишен период след края на комунистическата диктатура. Колкото и наложителни да са реформите, те или се правят половинчато, или – едва започнали – биват осуетени, дори опорочени от следващи

„Ако светът ви мрази...“

Смятат го за един от най-влиятелните евангелски автори през втората половина на XX век. Но за съжаление той е почти неизвестен приживе. Толкова е странен, че не може да му се възложи почти нищо в църквата...

Името му е Артър Уолкингтън Пинк. Роден е преди 135 години, на 1 април 1886 г. в Нотингам, Англия. Бащата на Артър е лекар. Семейството му се определя като конгрегационалисти, но той се захласва по теософията: популярно окултно движение по онова време. Младият Артър се развива бързо на това поприще. Достига дотам, че му е предложен пост във висшите кръгове на т.нар. „Теософско общество“.

През 1908 г., когато е на 22-годишна възраст, той неволно дотува от кабинета на баща си думите на мъдреца Соломон: „Има път, който се вижда прав на човека, но крайт му са пътища на смъртта“ (Пр. 14:12). Този библейски стих променя коренно живота му. Младежът бива пленен от Божията неустойима благодат и предава живота си на Господ Исус. Сърцето на Артър Пинк гори за повече и повече познания за Бога и Неговото слово. Затова той заминава да учи богословие в семинарията „Муди“ в САЩ. Там среща съпругата си, Вера Ръсел, с която

прекарва своя непредсказуем живот.

По природа Пинк е ексцентрик. Поради това той не се вписва никъде. Не става за пастир на църква, не е основател на нови общности, а тиражът на основаното от него месечно списание *Изучаване на Библията* в началото не достига дори до 1000 бройки. Последните шестнайсет години от живота си прекарва в абсолютно усамотение на един от Шетландските острови (Луис), отхвърляйки всяка официална връзка с която и да е от местните църкви. Като обяснение за отшелническия си живот той цитира думите на Исус от Евангелието според Йоан 15:18: „Ако светът ви мрази, знайте, че преди вас Мен е намразил.“

Въпреки че гледа на неприемането си от страна на другите едва ли не като на „преследване и омраза“ заради Христос и въпреки че живее отделен от свои братя и сестри, Артър Пинк оказва голямо влияние срещу зародишното се отстъпничество от реформаторските идеи.

От своята „монашеска килия“, остров Луис, той пише много. Пише библейски уроци. Пише по въпроси, които по някакъв начин са достигнали до него. Води огромна кореспонденция, отговаряйки на безброй писма, изпратени от откъде ли не. Работи

неуморно ден и нощ. Съпругата му Вера е много притеснена за него. Той не си оставя време за почивка. Не си намира дори и някакво обикновено хоби. Затова тя му „определя“ едно: колекционирането на марки. Само и само, за да откъсне поглед от бюрото си. Биографите му твърдят, че освен всичко друго, той пише и изпраща по четиридесет писма на седмица. В днешните времена на компютъра, GSM-а и чата, такъв обем навярно не

половинчат или объркан вот на избирателя. Сякаш половината ни сърце ни казва, че трябва да вървим непоколебимо по пътя на обновлението, докато другата половина е натегнала от носталгия, страхове и нежелание за раздяла с миналото. Такива хора, „сложили ръка на ралото и гледащи назад“ (Лука 9:62), са негодни не само за Божието царство, но и за истинско демократично общество.

Второ, българите продължават да излъчват политически представители, които „нямат лице“ и/или се крият зад едно лице. Това се набива на очи при всички избори от XXI век, провели се с очакването на голяма промяна. Нима избирателят, гласувал масово доверие на Симеон Сакскобурготски през 2001 г. и на Бойко Борисов през 2009 г., познаваше хората, с които тези водачи възнамеряваха да управляват? Колко от тези хора бяха известни като професионалисти и като морални и силни личности? Колко от тях влязоха в аргументиран дебат с опонентите си? (Впрочем, последният риторичен въпрос се отнася и за техния лидер.) Същият тип избор сега се спира – макар и в по-скромни мащаби – на партията, чието единствено лице е шоуменът Слави Трифонов. Имаме всички основания да очакваме, че управлението на безличните ще продължи. В нови политически дреки.

Има нещо не само тъжно, но и доста инфантилно в българските избори. „Горко ти, земьо, когато царят ти е дете“, възкликва старозаветният проповедник (Екл. 10:16). А какво да кажем, когато мнозинството от цял народ е незряло в изборите си? Затова не ни е виновна чумата. По-скоро тя трябва да ни помогне да вървим по пътя на цялостната промяна на мисленето си. Добре би било да не застиламе масата за пир (и за сеир), а да наблюдаваме внимателно кого сме избрали и дали оправдава доверието ни. Така ще бъдем по-мъдри при следващото заставане пред урните. ■

по материали на:
Christianity.com
превод с допълнения:
н-р Станислав АЛЕКСИЕВ

ни се вижда голям, но само си представете писалката, белия лист, плика и пощата и картината в съзнанието ви ще се промени. С многобройните си писма, Пинк става полезен за много млади пастири. Макар че не може да се грижи за църква като неин служител, той е в помощ на мнозина израстващи душегрижителни, които достигат до сърцата на своите пасоми с неговите съвети.

Познанията на Артър Пинк върху Библията и неговите полезни размишления оказват влияние на хиляди хора. След смъртта му през 1953 г. книгите и монографиите му отново и отново се препечатват в стотици хиляди екземпляри. Едва ли има англоговорящ християнин, който да не е чувал за тях или да не е държал поне една от тях в ръцете си. На български език има издадени две негови книги: *Атрибутите на Бога* и *Суверенността на Бога*.

Животът на Артър Пинк е свидетелство как Бог може да използва някого много повече след смъртта му, отколкото приживе. Книгите му се превеждат и до днес и се печатат навсякъде по света. Общият брой на техните екземпляри достига над един милион. Запомнете и търсете това име: Артър Пинк. ■

**„АКО НЯКОЙ ИСКА ДА ДОЙДЕ СЛЕД МЕНЕ,
НЕКА СЕ ОТРЕЧЕ ОТ СЕБЕ СИ, НЕКА ВЗЕМЕ
КРЪСТА СИ И НЕКА МЕ СЛЕДВА. КОЙТО ИСКА
ДА СПАСИ ЖИВОТА СИ, ШЕ ГО ЗАГУБИ.
А КОЙТО ЗАГУБИ ЖИВОТА СИ ЗАРАДИ МЕН И
ЗАРАДИ БЛАГОВЕСТИЕТО, ШЕ ГО СПАСИ.
ПОНЕЖЕ КАКВО СЕ ПОЛЗВА ЧОВЕК, КАТО
СПЕЧЕЛИ ЦЕЛИЯ СВЯТ, А ИЗГУБИ ЖИВОТА СИ?
ЗАШТОТО, КАКВО БИ ДАЛ ЧОВЕК
В ЗАМЯНА НА ЖИВОТА СИ?.“**

Марк 8:34-38

Тези думи са в основата на спасителната вяра. Има много религии, много вярвания по света, но само един е пътят, който води към Бога, и той е Христос. Сам Господ ни дава обещанието, че чрез Него можем да спасим живота си и да не го загубим. Но вярата в Него има цена, и то висока цена, която не всеки е склонен да плати. В момента, когато Петър изповядва апостолската вяра, че Исус е Христос, Господ започва да учи Своите апостоли относно цената да бъдат Негови последователи. Той трябва да им покаже пътя и сам да стане Пътят и съвършеният пример за тях, затова и пръв поема към страданието, смъртта и възкресението.

Това, което се случва с Господа, е което трябва да очакваме да се случи и с нас като християни. Не е сигурно дали всеки от нас ще прослави Господа с мъченическа смърт, но всеки от нас трябва да е подготвен, да е готов за такова развитие на житейския си път. Обаче това учение не се харесва на грешната ни природа. Ние желаем да бъдем независими, да живеем лесен и спокоен живот, да бъдем харесвани, влиятелни, богати и здрави. Често не желаем или не сме готови да страдаме и отбягваме всичко, което може да ни причини неудобство: не се молим, за да спим повече или да гледаме повече телевизия; не постим, за да се наслаждаваме на всяка храна, която си пожелаем; отвръщаме на злобните подмятания или подигравки, за да „поставим на място“ човека, който ги изрича, и да охладим желанието му да го прави отново; не прощаваме на хората, които ни нараняват, и ги отбягваме,

за да не би да ни наранят пак; предпочитаме да сме религиозни и да „научим“ Бога, а не да се приближаваме към Него с покаяние и смирение, да не би Той да ни лиши от любимите ни грехове. Всичко това показва, че ние с охота вървим по широкия път, който води към погибел, и отчаяно се стремим да останем господари на живота си, да го запазим на тази земя.

Какво би дал човек

В замяна на живота си?

Господ Исус, обаче, ни показва спасителния път и той започва със себеотрицание: „Ако иска някой да дойде след Мен, нека се отрече от себе си...“ Тази християнска добродетел проличава най-ясно в Гетсиманската молитва на Господ Исус: „Отче мой, ако е възможно, нека Ме отмине тази чаша; не обаче както Аз искам, а както Ти искаш“ (Мат. 26:39) и в молитвата „Отче наш“: „Да бъде Твоята воля както на небето, така и на земята“. Себеотрицанието не означава да изгубим способността да вземаме самостоятелни решения и да нямаме свободата за това. Себеотрицанието е истинската свобода да приемаме винаги и във всичко Божията воля като най-висше благо за нас. То е силата на волята да изберем да вършим с радост волята на нашия

небесен Отец винаги и независимо от ситуацията и последствията за нас, само и единствено поради любовта и вярата ни в Христос. Себеотрицанието е пътят на любовта.

Спасителният път продължава с кръст, т.е. със смърт. Светът, невярващите хора, се страхуват и ужасяват дори от идеята да умрат. За тях тя е край на всичко, което има смисъл и стойност за тях: семейство, забавления, взаимоотношения, постижения. За християнина смъртта е враг, но враг, който извършва Божията воля за нас. Смъртта ни помага да се уподобим във всичко на Христос. Тя ни кара да погледнем нещата от този живот в светлината на вечността. Смъртта ни кара да ценим истински само това, което ще остане след нея. А след нея, в личен план, остава единствено душата, която Бог ни е дал, и възкресението от мъртвите, което очакваме.

И точно тук въпросът на Господа придобива актуалност за всеки един от нас: Какво би дал човек в замяна на душата си? За кое нещо от този свят бихме заменили единственото нещо с вечна стойност, което имаме? Кое е по-важно за нас от собствената ни душа, от собствения ни живот?

Едно нещо е сигурно – никой от нас сам по себе си не може да се надява, че ще живее вечно на тази земя. Не можем да запазим живота си, колкото и да ни се иска. Смъртта е безмилостна и противна аномалия в Божие творение, която за съжаление очаква всекиго от нас. Затова най-важният въпрос е: „Как да преодолеем смъртта? Как да съхраним душата си?“ И ние не съхраняваме живота си с вълшебна ваксина, хитри политически ходове или бягство от смъртта. Господ ни дава неочакван отговор на този въпрос: Който изгуби живота си заради Мен и заради Благовестието, ще го спаси! Значи все пак има надежда да спасим, да съхраним душата, която не можем да запазим от мрачната реалност на смъртта?! Да, ние трябва да последваме Христос по единствения път,

от н-р Владимир ЖЕЛЕЗОВ

който води отвъд бездната на смъртта към вечен живот: вярата в Него, покаянието от греховете и безбожния ни начин на живот, и себеотрицанието, без което Христос никога не може да бъде истински Господар и Спасител за нас!

Това е един от многото велики парадокси на християнската вяра: за да живеем истински, трябва да се откажем от живота си; за да преодолеем смъртта, не трябва да бягаме от нея. И тук не говорим за самоубийство, което е съзнателен отказ да живеем за Божия слава, а за себеотрицание – т.е. отказ от нашия дълбок, вроден инстинкт за самосъхранение, за да сме способни да последваме Христос и да Му служим. Господ Исус изпълва със смисъл земното ни съществуване и го превръща в изобилен и вечен живот, който дори смъртта не може да ни отнеме. Ние се отказваме от това, което не можем да задържим, за да получим в Христос това, което никой не може да ни отнеме: вечен живот и участие в Божията слава.

В периода на Великия пост ние не просто си припомняме, че сме смъртни, че сме твари и че дните ни са в ръката на Бога, но и преоткриваме нашата истинска надежда, която не е в този свят, а в Христос, Който победи смъртта. Понеже Исус, Божият Син, е Възкресението и Животът, Той ни предизвиква да не се срамуваме заради Него или думите Му, докато живеем сред хора, които не познават истинския живот. Нашият Спасител ни учи да светим с добри дела, които прославят небесния ни Отец, и с Неговата светлина, която дори смъртта не може да угаси. Нека триединният Бог – Отец, Син и Свети Дух, да укрепят всички ни във вярата, да ни даде чисти сърца, да ни направи силни в молитва и постоянни в добри дела! На Него, на Царя на вековете, на нетленния, невидимия, единствения Бог, да бъде чест и слава до вечни векове. ■

Луис Палау (1934-2021 г.)

На 11 март почина световноизвестният благовестител и християнски обществен деец Луис Палау. Смело може да се каже, че той беше една от най-влиятелните фигури на евангелското движение от втората половина на XX и началото на XXI век. По думите на изтъкнатия автор Дж. Добсън, „не е възможно да се измери влиянието на Палау върху християнството през последните пет десетилетия, в които той споделяше Благата вест с народите по цял свят“.

Луис Палау е родом от Аржентина. Семейството му е многодетно и силно обеднява след ранната смърт на бащата. Невръстният Луис е принуден да напусне училище и да работи. Според свидетелството му, той се обръща към Христос на 12-годишна възраст. По-късно той чува за пръв път радиопредаване с участието на Били Греъм. То го впечатлява много силно и го вдъхновява как да служи на своя Господ – първоначално като уличен проповедник, а на 19-годишна възраст и като водещ на християнска радиoproграма.

Луис Палау (вляво) и Били Греъм
(източник: Luis Palau Association)

Впоследствие Палау се запознава със самия Греъм и работи в екипа му като преводач и евангелизатор.

През 1960-1961 г. Палау учи и завършва библейския колеж „Мултнама“ в САЩ. Осем години е мисионер в Мексико и Колумбия. През 1970 г. Били Греъм го насърчава и подпомага финансово да започне самостоятелно служение, което Палау последователно подготвя и изгражда. Така през 1978 г. е

учредено евангелизаторско сдружение, носещо неговото име: Luis Palau Evangelistic Association.

Следват десетилетия на активна благовестителска дейност по целия свят. Като аржентинец, Палау е особено загрижен за Божие дело в Латинска Америка. Поддържа две ежедневни радиопредавания на испански. С негово участие са организирани най-многочислените благовестителски събрания в историята на латиноамериканските държави. Канен е редовно от медии и политици в тези страни да сподели своя поглед върху техните проблеми и по този начин получава възможността да говори за Христос с президенти, министър-председатели и дори диктатори.

Посвещението на Луис Палау и дълбокият му копнеж да проповядва Евангелието го водят и извън Северна и Южна Америка. Участвал е в повече от 500 евангелизационни кампании и прояви в над 80 страни. Между тях е и България – авторът на тези редове с вълнение си спомня неговата

проповед на стадион „Академик“ през 1991 г., подкрепена с хорови изпълнения от почти всички евангелски общности в страната.

Въпреки честите си пътувания и срещи, Луис Палау пише и доста книги с апологетична насоченост. Библейският му коментар се смята за един от най-добрите, издавани на испански език. Подготвя множество видео-курсове за обучение на пастори и духовни работници. Ангажира се и със социални каузи, като например проблемите на бездомниците в щата Орегон. Дейността му е високо оценена от няколко бивши президенти на САЩ, изказали съболезнования по повод смъртта му.

Край на земния път на Луис Палау сякаш бележи залеза на една епоха: времето на масовите евангелизации. Господ знае дали този подход за достигане на Благовестието до огромен брой хора ще бъде ефективен и през дигиталния XXI век. Но при всички случаи Църквата ще се нуждае от служители с плама и посвещението на Палау. ■

IN MEMORIAM

Но ето че разказът за Великден ни учи, че случаят не е такъв. Интересно е, че самият Исус Христос се спира на въпроса за възкресението в притчата за богаташа и бедния Лазар (Лука 16:19 и сл.). Там виждаме богатият мъж, попаднал в ада на вечното отделяне от Бога, да мисли за своите пет братя, които си живеят лекомислено на белия свят, без да подозират нищо. Той си блъска главата как може да ги доведе до здравословен шок, за да ги отклони от същата катастрофа, която го е хвърлила в бездната. И така стига до идеята да се обърне с молба към Авраам да прати на братята му посланик от отвъдното и да отправи към тях солидно предупреждение, чрез „репортаж от мястото на събитието“ за небето и за ада. Авраам обаче решително отказва и дава на богаташа да разбере: та братята му „имат Мойсей и пророците“ и биха могли и без такъв спектакъл от отвъдното да научат всичко нужно за божественото блаженство. Затворят ли сърцата си за това Слово, тогава не би им направило никакво впечатление, ако някой дойде при тях от царството на мъртвите и им докладва разкази на очевидци. С това Авраам има предвид, че ако някой не е вътрешно докоснат от реалността, за която става дума, и ако в своята „греховна младост“ не би допуснал да бъде смутен от призиви свише, тогава той определено ще намери достатъчно основания да отрече подобни чудеса от отвъдното. Тогава той ще заговори вероятно за „спиритични халюцинации“.

Тъкмо това можем да отнесем към учениците в утрото на Великден. Свидетелството, че мъртвият Исус трябва да е възкръснал от гроба, не би могло никога да ги доведе до вяра, ако те не са били повярвали по-рано в Неговото слово. В противен случай биха им хрумнали достатъчно много други обяснения като познатите ни: че тялото на Исус е било откраднато или че – за да се създаде една рафинирана легенда – е било отнесено от някои Негови последователи. Ала едно чудо не е довело никога никого до вяра. Такова събитие може винаги да се обясни и по друг начин. (Затова и Исус е твърде сдържан, когато очакват от Него да се легитимира чрез извършване на чудеса.)

Така и празният гроб не е довел учениците до вяра. Случва се нещо съвсем различно – когато виждат празния гроб, изведнъж сякаш люспи падат от очите им и те едва сега разбират колко много пътеводни линии в живота на Спасителя са сочели към тази точка и са се сливали в нея, за да се случи там Великденското събитие.

Живот от Възкресението

Преживяното от учениците в онова утро е било само крайният резултат от една поредица от събития, на които те са били свидетели, ала към момента на самото събитие изобщо не са могли да ги проумеят. Сега, когато хвърлят поглед назад, им просветва. Когато Някой казва: „Прощават ти се греховете!“ и когато чулият тези думи наистина се изправя и тръгва като нов човек (Марк 2:1-12), това може да излезе само от устата на Някого, неоплетен в греховната участ на човечеството, а стоящ по тайнствен начин извън нея. Когато Някой изрича: „Момче, казвам ти: Стани!“ и мъртвият наистина става и бива прегърнат отново от скърбящата си майка (Лука 7:11-16), това може да направи само Човек, пред Когото смъртта трябва да отстъпи като „последен враг“ (1 Кор. 15:26).

И още, словата „Елате при Мене всички, които сте отрудени и обременени!“ (Мат. 11:28) могат да принадлежат само на Онзи, Който всъщност сам е разбирал и споделял цялата тегота и мъка на света; чийто живот обаче се е подхранвал от други източници и от чийто утроба са текли реки от жива вода.

Всичко това, което учениците всъщност са били преживели, но по силата на удивително премреждане на погледа още не са били успели да схванат, внезапно ги озарява в светлината на Великден. Целият живот на бродещия по земята Господ, Който изцелява и помага, прощава и дарява ново начало, става отведнъж прозрачен за тях. Това, което

наскоро, на Голгота, ги е хвърлило в паника като няма, нищо не казващо безсмислие и ги е довело до отчаяние от всичко, сега се превръща в красноречиво и убедително знамение. И те внезапно забелязват: докато Той е ходел по земята и е споделял с тях дните Си, те изобщо не са Го познавали.

Апостолите Петър и Йоан тичат към празния гроб, картина от Йожен Бурнан (източник: Wikipedia)

Сърцето им сигурно е горяло (Лука 24:32), осенявали са ги видения за един страховит образ (Йов 4:13-15), ала едва сега ги разтърсва откритието Кой е ходел с тях. Сега, впоследствие, е хвърлена светлина върху загадъчните Му слова и дела, и небето се отваря над Този, Когото са били смятали за един от своите, макар и най-големия, и Който все пак е бил „съвсем Другият“, дошъл от вечността на Отца и споделил за кратко време земното им ежедневие.

Затова Великденският факт никога няма да бъде убедителен за нас, ако не ни убеди този Човек. Не празният гроб ни печели за вярата, нито пък нечий разказ за Възкресението, а единствено самата личност на

Възкръсналия. В срещата с Исус от Назарет ние забелязваме, че тук стои Един, Който от любов е свързал съдбата Си с нашата човешка участ и Който остава верен спрямо нас. Само затова може да го има хоралът от Матеус Пасион: „Ако нявга трябва да се разделим, Ти не се разделяй с мен.“ Който е завладял от тази съпричастност на Исуса Христа

знае, че Той не е допуснал смъртта да ме раздели с Него, а да бъда в безопасност при Него за цялата вечност.

Навярно затова при нас се случва нещо подобно, както при учениците Му – едва накрая и само впоследствие ни просветва. Навярно отначало схващаме единствено, че един Човек е ходел по земята, който е обичал неотменно и без оглед на загубите. Това определено е вярно, но не е последното. Тогава сме се хванали само за полите на дрехата Му (Марк 6:56), но

не сме зърнали лика Му. И все пак това е било едно начало. Не мога да приема крайните алтернативи: или повярваш във всичко отведнъж, или си невярваш. Във вярата също има растеж; има малки начала и неща, които се сбъдват накрая. Едно обаче е сигурно – ако отначало спокойни си четем Евангелията като интересни новели за всевъзможни човешки неща (а защо пък не?), един ден ще забележим, че тази сметка не излиза и че зад тях се крият съвсем други реалности. Едва тогава сме стигнали до същността. Тогава пъстрият (църковен – б.пр.) стъклопис ще просветне в очи: „Ти няма да умреш, но ще живееш.“ ■

Откъс от книгата: Helmut Thielicke, *Der Christ im Ernstfall. Das kleine Buch der Hoffnung* (Herder Verlag, 1977).

Превод от немски: Тодор Велчев.

Мироносният цар

Живот изобилен блика! Природата се пробужда в нечувствуваема и неизмерима стихия. По бърдата са лазнали безброй стада. Овчарят сладко свири с кавала. Въздухът е пропит с пролетен аромат. Всичко е тъй мило, тъй пленително, омайно.

Дружини многобройно от разни кътища на света, с неописуема радост и възхита са се напътили към Ерусалим, люлката на народната слава и гордост! Голям празник предстои – Пасха! Възпоменова се освобождаване на един народ от чужд гнет, от чужда власт.

Славен ден! Сбор велик!

Една от радостно напътилите се дружини е особено мила. Дружно, в сладки разговори, те вървят с особени сърдечни и душевни ламтежи. Посред тази дружина е Мироносният Цар, Исус. Той е възседнал на ослица, образ на мир и разбирателство според еврейските и пророческите разбира-ния. Дружината се изкачва до Витания

и се наклонява към Ерусалим. Ето появата на великия град с храмовите позлатени сводове и красните палати, издигащи се тъй гордо във висините. Колкото градът изглежда чаровен, толкова и дружинката е въодушевена с добри намерения.

По лицето обаче на нежния учител, лекар и спасител се чете печал. Не, нещо повече. Сълзи рони Той пред тази величава и тържествена гледка и мълви: „Да бе знаел ти поне в този твой ден това, което е за мира ти! Но сега вече се скри от твоите очи. Защото ще дойдат върху теб дни и твоите неприятели ще направят окоп около теб и ще те обсадят и отвсякъде ще те отеснят и съсият тебе и чадата ти в тебе и няма да оставят в тебе камък на камък, защото не си разумял времето на посещенияето си.“

Оправдана бе тъгата на Исус, защото общият настрой на ерусалимските жители бе небрежност, ступенина и хладнокръвие към редкия

благоприятен и благовременен случай за обнова, духовно издигане и спасение. Тъгуваше Той заради каталогичната трагедия в изгубени, презрени и пропуснати случаи! [...]

– Младече, който храбро си се борил с лошите навици и си упазил достойно заповедите, искаш ли нещо по-добро, за да бъдеш свършен? – казва Исус на богат управител.

– Да, учителю, искам! Силно желая свършен да бъда.

– Добре, тогава продай имота си, раздай го на сиромасите и ела, та Ме последвай.

Младечът навежда глава, обръща гръб и с душевна тъга си отива.

Пропуснат случай да бъде честит с раздаване на имота си и да бъде ученик на Исус! Отива си със съкрушителната тежест на имота.

Уви, Ерусалим не прие предлаганите му блага. Отхвърли Началника на общественото щастие, мир и честита бъднина. Отхвърли Го, но печалта и

ИЗ АРХИВИТЕ НА ЗОРНИЦА

народното разорение в изгарянето на града в следствие от лоши нрави не можа да избегне. Камък на камък от величавия храм, славните палати и красиви обществени сгради не остана. Плен и пожар помете нерадивите, безчувствени граждани, които се надсмяха и дори опитаха да презрат и убият началника на живота.

Моли ги Той. Каза им нежно – осъзнайте се! Но те пропуснаха случая.

Празникът *Връбница* казва: Приеми Исус за цар и спасител! Приеми Го!

Той ще ти даде мир душевен – личен и обществен. Той е цар на правдата. Предлага Себе Си за водач в правдиви постъпки, в свят живот, в себеотрицание, в любов и в народно щастие. Предлага любовта си, водителството си, съветите си.

Рядък и тържествен случай!

Приеми Го! ■

Целият град беше зает от въртележка от библейски постановки, в които участваха стотици хора, а хиляди други се стичаха да гледат. Сякаш действително преживяваме малка част от Божията история, която се случва, без да ни пита. Оказвахме се уловени от нея, без значение дали я разбираме или просто наблюдаваме някакви странни сцени.

Докато действието се развива, постепенно осъзнавате, че то всъщност е далеч по-голямо от всекиго от нас. История за Бога и за Исус, за света, живота, смъртта, ужаса и радостта, за Сътворението и Изкуплението, за сълзите и смеха; история, в която всеки би могъл да открие себе си и може би мимолетно да надзърне какво е да бъдеш част от историята на самия Бог.

Гледахме как групите бързат към следващото място на представление и се опитвахме да гадаем: В коя постановка участва онази жена там? Каква част от разказа са тези деца? Този не беше ли *Мойсей*? Онзи там *Понтий Пилат* ли е? А това не е ли *Исус*?

Театърът разказва стари истории по нови начини и помага да открием себе си или да видим неща за света, които иначе не забелязваме. Наскоро гледах постановка на *Макбет*, в която злите вещици, които правят поразии, се показват в многолюдни сцени и създават усещането, че злото се спотайва непосредствено до действието. В *Сън в лятна нощ* ролята на двамата монарси Тезей и Хиполита често се изпълняват от същите актьори, които играят и Оберон и Титания. Шекспир ни приканва да видим в света на сънищата скритите тъмни страни на техния характер – и както е винаги при Шекспир, да съзрем и тъмните страни на собствения си характер и опасностите, които се прокрадват в полу-въображаемия свят току под повърхността на видимата нормалност.

И отново идва въпросът: В коя история участваш ти? Във ведрата външна история или в мрачното подмолно действие, където ревност, подозрение и опасности шушукат и надзъртат иззад всеки ъгъл? Кой крал е истинският: помпозният Тезей или създаващият проблеми Оберон?

Такъв уличен театър сякаш е най-добрият начин да опишем действията на Исус на Цветница. Тук обаче няма място за развлечение, макар че хората сигурно са прекарали чудесен ден. Исус произнася нещо, което не може да се разбере по никакъв друг начин. Част от въпроса за Цветница е какво означава всичко това, какво означава то днес? *Коя история играе Той? Кой цар е?*

Исус рядко вършел подобни неща. Явно е замислял тези действия да резонират, да изпратят ехо, което да се отрази не само в стените на Ерусалим, но и в пропитото от Писанията въображение на стоящите отстрани зрители – и особено на учениците Му, които може би са си представяли, че следват един Тезей, без да очакват, че техният цар в действителност е по-странен, по-мрачен монарх, когото се страхуват да опознаят. В коя история живеят те? Кой цар мислят, че следват?

Исус явно очаквал хората да познават другите пиеси, които се играят по

същото време. Наближавала Пасхата и в града прииждали поклонници. Те щели да разказват историята за Мойсей и Изхода, за язвите в Египет, за пасхалното агне, за преминаването на Червено море и обещанието за свобода. В повечето случаи тези истории се разказвали у дома или по странно-приемниците, не на улицата, но общата споделена история създавала специална атмосфера в целия град.

ЦВЕТНИЦА: Божият уличен театър пристига в Ерусалим

Това била историята на Бога и всички хора били участници. Никой не я възприемал просто като някаква древна история. Това била тяхната история: разказ за една свобода, която те мечтаели да се изпълни отново в тяхното собствено време. А Исус измислил нова мини-пиеса, която да преобърне, да реинтерпретира, да преобрази дотогавашната.

Някои предполагат, че по същото време в другия край на града се е играела още една постановка. Римският губернатор Понтий Пилат обикновено живеел в Кесария, където бил храмът на обожествения император Август. Но за големия празник Пилат пристигал в Ерусалим, за да предотврати евентуални размирици. Щял да пристигне от запад, възседнал на кон и придружаван от военен ескорт.

Не знаем дали Исус, който идвал от изток, е съгласувал времето на своята мини-пиеса, така че да съвпадне с триумфалното пристигане на Пилат, но хората вероятно са свързали двете неща и са се питали: Към коя история принадлежим ние? На кой цар се покланяме? Кой е истинският и кой е просто пародия?

Някои неща били ясни. В един свят на малко книги, но много четене на Писанията тълпата би припознала намеката на Исус за пророчеството на Захария, свързано с възседналия магаре цар. Но това пророчество вероятно би объркало представите им. Псалмите разказват за Божия Син, който идва като цар и поражавя народите с желязна тояга, разбивайки ги на парчета като грънчарски съд. Това ли била историята, в която живеели те? Такъв цар ли бил Исус – сега представящ напълно мирна демонстрация, но подготвящ се за неочакван сигнал, легион от ангели, внезапна атака и бурно освобождение – като въстанието на Юда Макавей два века по-рано? Всеки познавал тази история и тъй като последователите на Юда Макавей също размахвали палмови клонки на влизане в града, вероятно са се надявали на повторение и продължение. Уличният театър бил осезаемо объркан: *В коя история участваме? Какъв цар следваме?*

За разлика от тях ние знаем завършека на пиесата. Чудим се на непостоянството на тълпите – макар че всеки, който сериозно се погледне в огледалото, няма да се чуди толкова дълго. Западната християнска традиция лесно си въобразява, че онези първи зрители са схващали нещата погрешно, понеже са желаели свобода в този свят, но (както смятаме ние) Исус е предлагал духовна свобода и царство след смъртта. По този начин Пасхата се е превърнала в метафора, Понтий Пилат е останал без значение

и вместо това ние получаваме Платон.

Но уличният театър на Цветница ни потупва по рамото, за да ни каже нещо различно. Псалом 72 разказва за един цар, който разпространява правда и мир от море до море, чак до краищата на земята. Той спира вниманието си на бедните, упражнява правосъдието на самия Бог и ни донася Божия мир.

Докато държим тази картина в ума си и проследяваме разказа на Лука за

Цветница (19:28-44), ние разбираме защо Исус плаче, докато тълпата вика „Осанна!“ Слънцето блести, тълпата е в екстаз, златният Ерусалим е пред Него в цялото си величие – но със Своя пророчески взор Той вижда идващото бедствие. И не е в състояние да каже и дума.

Via Dolorosa, картина от Джон Макнотън (източник: Wikiart)

Ако само знаехте (да, точно вие) това, което води към мира ви! Но вие затворихте очите си и вече е твърде късно. Те идват: Пилат идва, чудовищата идват, зверовете превземат градината и ще стъпчат всичко по пътя си, понеже вие не разпознахте времето, когато бяхте посетени. Не разбрахте пиесата. Живеехте в погрешната история. Търсехте погрешен цар. Искяхте своя Юда, а получихте Исус. Искяхте война, а аз ви носех мир... Очаквахте небесно царство, а аз ви предлагам земно. И като гласувахте за небесното, оставихте земята на монарсите и чудовищата, които все още вадят меч и ще погинат от меч.

На фона на всичко това трябва да се вслушаме в Исая 59 глава. „Ти не разпозна времето, когато беше посетен“, промълвява Исус (Лука 19:44). С други думи, Бог лично е посетил града. Малко преди това Исус им е разказал история за благодарник, който се връща, за да провери как се справят слугите му. Слушателите Му вероятно са направили връзката: Става дума за историята на Бога на Израил, който отдавна е обещал да се завърне в слава и сега най-накрая изпълнява това обещание. Това е кулминацията на пиесата, в която те копнеят да участват. Но никой не си е представял, че при завръщането Си Бог ще изглежда като просълзен млад пророк, възседнал на магаре.

Всичко това, разбира се, е основа за стотици проповеди, които се произнасят през Пасхалната седмица. Необикновеният обрат в тази история е, че след като е произнесъл съд над Ерусалим заради отхвърлянето на Божия мир, Исус продължава напред, изпълнявайки едновременно любовта и правосъдието на самия Бог, поемайки в крайна сметка върху Себе Си римския терор, за който по-рано е предсказвал на Своя народ.

Мрачната царска история лежи в сърцевината на всяко следващо християнско разбиране за кръста. Тази истина обаче е толкова странна, че твърде малко химни или литургии съумяват да навлязат в дълбините ѝ. Тезей и Оберон са един и същ човек. Разпети петък, който сам представлява един вид римски уличен театър, парадоксално е заимстван в Божия уличен театър, пиеса в пиесата, която на свой ред обяснява всичко останало.

Но дори без това продължение въпросите на Цветница ни връхлитат. Първо, въпросът в коя история живеем ние и кой цар следваме е от решаващо значение за собствената ни култура. Докато нашите обществени институции получават все по-малко доверие, а нашето поведение е по-объркано от всякога, историите, които по-рано са имали смисъл за нас, сега отново ни поставят на тясно.

Ние си мислим, че знаем как ще се развие постановката: ще се отрънем от тиранина, хората ще прегърнат демокрацията, мира,

любовта и цветята. Колко ненадейно обаче нещата преминават от Цветница към... Разпети петък! Така наречената Арабска пролет бързо се превърна в зима. Нямаме представа какво да направим със Сирия, с Израел/Палестина или с Украйна. Историите ни свършват, свършват и царете ни – от всеки вид. И ние си мислим, че ни остава само да се доверим на големия бог Мамон, но треперим, че нашата едва възстановила са икономика може

да се срина по сирийските планини или в суданската пустош.

Тъкмо тук обаче се появява и вторият, доста по-личен въпрос. Ако уличният театър на Цветница наистина изразява значението, заложено в него от Исус, тогава изглежда Исус отправя предизвикателство към всички Свои последователи – и тогавашни, и днешни. Тълпите може да са непостоянни, но в случая не грешат. Двамата по пътя към Емаус са се надявали, че Той ще избави Израил и надеждата им е била напълно основателна – но те не са си давали сметка как точно Исус възнамерява да го постигне. Вярна история, погрешен цар.

Рано или късно това се случва с всекиго от нас. Ние тръгваме след Исус, понеже смятаме, че знаем историята, знаем какъв цар искаме да бъде Той – ала тогава нещата жестоко се объркат. Той не ни дава каквото сме искали, и ние се изкушаваме да се чудим дали не сме застанали на погрешния край на града в очакване на погрешната процесия.

Исус ни предупреждава, че това ще се случи. По един или друг начин всеки от нас ще трябва да преживее своя Пасхална седмица, Гетсимания, Разпети петък. Това се случва и в личния ни живот, и в призванието ни, и във взаимоотношенията с околните.

Но ние не сме сгрешили. Днешният свят (да не говорим за днешната църква) спешно се нуждае от хора, млади и възрастни, които да последват Исус през Пасхалната седмица в една нова „мистериозна пиеса“, каквато нашите средновековни предшественици въобще не са си представяли: едно царство на любов, мир и справедливост, идващи на земята и на небето. Това е Историята, Той е Царят и търси ученици, млади и стари, за нов театър, който да се разиграе на съседната улица. ■

Н. Т. Райт е преподавател по Нов завет и ранно християнство в Богословското училище в университета „Сейнт Андрю“, Шотландия. Райт е сред най-влиятелните новозаветни учени в света. Сред неговите книги са *Jesus and the Victory of God*, *The Resurrection of the Son of God*, *Paul and the Faithfulness of God* и наскоро издадената *Surprised by Scripture*. Превод: Радостин Марчев.

Подобно на съвременните поети, древните еврейски текстописци също са се съобразявали с културните условности, литературните средства и езиковите техники на своето време. Може би най-характерният стилистичен похват в библейската поезия е наслагването на дадена мисъл чрез синоними. Наричаме го с понятието *паралелизъм*: способ, при който последователни фрази или изречения следват сходен синтаксис, но художествените образи се сменят с други.

В предишната статия от поредицата посочихме, че почти всички лирически текстове на страниците на Светото писание съдържат форми на паралелизъм. Изследователите разделят тази стилистична форма на видове според функцията на втората част в конструкцията: синонимно обогатяване; антитеза и контраст; надграждане и кулминация; синтактично разширяване на мисълта. Всеки от тези подходи представяме в отделна статия.

Синонимният паралелизъм е лирическа форма, при която втората мисъл повтаря вече изразена идея, но с помощта на различни думи и образи. Като използва същата граматическа структура, авторът ни подсказва към кои части от текста да насочим вниманието си. Синонимен паралелизъм срещаме в книги като Йов, Псалми, Притчи, Еклисиаст, Песен на песните, Плач на Еремия и немалко от пророческите писания.

Струва си да изтъкнем, че синонимите почти никога не биха могли да съвпадат напълно по значение и смисъл. Дори и когато означават почти едно и също нещо, те придобиват различна окраска според контекста на фразата. Подборът на паралелни думи добавя нюанси и разширява цялостната конотация на куплета. Така ние, като читатели, сме наградени с по-обогатена картина и по-завършена мисъл. Този подход ясно личи в Псалом 46:

*Бог е прибежище и сила за нас,
винаги изпитана помощ в напасти...
Господ на Силите е с нас,
прибежище е за нас Яковият Бог.*

В тези двойки изречения виждаме как идеята е подсилена с помощта на синоними. Например в първи стих съществителните *прибежище и сила* се дублират от фразата *изпитана помощ*. От своя страна, 7 и 11 стихове съдържат едно и също твърдение, представящо Бога със синонимни фрази: очевидно *Господ на Силите* и *Яковият Бог* е една и съща личност. Едното име поставя Яхве над ангелските множества в небесата, а другото Го обвързва с Неговия заветен народ на земята.

В много случаи само част от първата мисъл открива свое ехо във втората. Например в Псалом 120:2 молитвата „Господи, избави душата ми“ се отнася както за фразата *от лъжливи устни*, така и за нейния синоним *от измамлив език*. Тук паралелизмът е само в непрякото допълнение, докато подлогът и сказуемото са едни и същи. Устните и езикът са съответните инструменти на лъжата и измамата. Явно псалмистът се моли не за физическите си органи, а за нещо по-дълбоко – както сам пояснява по-нататък.

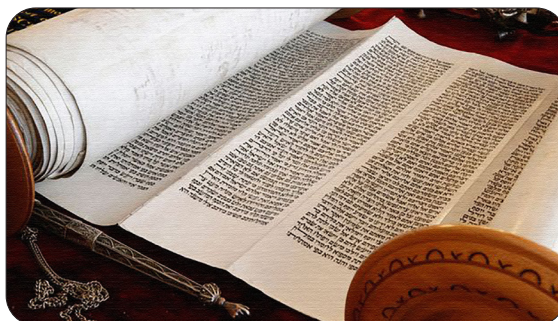
В Псалом 18:4-5 намираме пример за доста по-разширена форма на синонимен паралелизъм:

*Връзките на смъртта ме обкръжиха;
порои от беззаконие ме уплашиха.
Връзките на преизподнята ме обвиха;
примките на смъртта ме стигнаха.*

Тук целият 4 стих ясно намира свое отражение в 5 стих. Натрупването на паралелните глаголи *обкръжиха/обвиха, уплашиха/стигнаха* спомага за изграждането на преобладаващо усещане, че животът на Давид е сериозно застрашен. А от своя

страна съществителните *смъртта/преизподнята, беззаконие/смъртта* и *порои/примки* взаимно се обогатяват, като по този начин внушават, че съвсем не става дума за природни бедствия или за физическа опасност. Притеснението на автора е от определени духовни сили, които го угнетяват.

Куплетите поставят акцент върху терзанието на Давид, като всеки от тях съдържа и свой вътрешен паралелизъм. По този начин тежестта на „връзките“ се учетворява. Псаломът продължава с описание как в болката си Давид искрено търси помощта на Господа и я получава своевременно. Божието избавление прави още по-силно впечатление, след като преди това изпитанието на псалмиста е въведено с толкова ясно подчертан, натрупан художествен образ.

Един от най-наситените с интензивна горест старозаветни цитати, заплениващ сърцето на вярващи хора както в старозаветни, така и в новозаветни времена, е излязъл изпод перото на пророк Исая:

*Той наистина понесе печалта ни
и със скърбите ни се натовари.
А ние Го счетохме за ударен,
поражен от Бога и наскърбен.
Но Той беше наранен
поради нашите престъпления,
беше бит поради нашите беззакония.
Върху Него дойде наказанието,
донасящо нашия мир,
и с Неговите рани ние се изцелихме.*

Всяко от тези четири изречения в Исая 53:4-5 представлява синонимен куплет, чиито образи се дублират едни върху други и така уплътняват шрихите на картината във въображението на читателя. Изумителното словесно богатство на това енигматично предсказание се запечатва в сърцето на поколения юдеи, очакващи Месията, докато не намира най-сетне своето изпълнение в агонизиращия на римски кръст Исус от Назарет. Така подборът на синонимен паралелизъм от страна на древния писател поставя двойно ударение върху индизайнерската мисъл, допълва детайли и пояснява посланието.

За нас като съвременни читатели на древните текстове този художествен похват има реално приложение в практичен план. Когато попаднем на синонимен паралелизъм, това веднага ни подсказва, че в текста се казва нещо важно, и е добре да внимаваме. Всяко положено старание да вникнем в натрупаните се образи обогатява онова, което можем да извлечем от библейския пасаж.

Духовната наслада за нас като изследователи на Писанието е неизмерима, когато позволим на текста да разгърне пред погледа ни словесното си изящество и да ни говори.

Многократно ни се дава обещание, че Бог иска да ни показва *велики и тайни неща, които не знаем* (Ерем. 33:3), „за да познае някой мъдрост и поука, за да разбере благоразумни думи“ (Пр. 1:1). А когато самото Слово хвърля светлина върху себе си, тогава – подобно на двамата спътници на прашния път към Емаус – не може да не възкликнем: „Не гореше ли в нас сърцето ни, когато ни говореше по пътя и когато ни тълкуваше Писанията?“ (Лука 24:32). ■

Нова Вълна на коронавирус... и на гонение

Уважаеми читатели на в. Зорница, Повече от един на всеки осем християни по света преминават през високо ниво на гонение, ограничаване или отнемане на човешки права, заплахи за живота си и физическо малтретиране поради вярата си в Исус Христос. Те са подложени на огромен психологически натиск, често съпроводен с насилие; заплашвани, унижавани, затваряни в затвори, насилствено прогонвани от родните си места, бити, принуждавани да се омъжват, притискани да се откажат от вярата си. Църквите им биват опустошавани и вандализирани, затваряни и буквално сригани със земята. И все пак те всекидневно избират да следват Исус...

Настоящата криза поради разпространението на новия коронавирус действа като катализатор в много страни, който изяви съществуващото потисничество и се е превърнало в още един инструмент за гонение. Много християни на места, където кризата налага доставка на хуманитарна помощ, са подложени на сериозна дискриминация. В Индия например 80% от християните, получаващи социални помощи, съобщават, че са

били изгонени от местата за раздаване на храна. Някои изминават километри и се налага да крият християнската си идентичност, за да получат храна на друго място. Увеличили са се и случаите на *домашно насилие* спрямо християни по време на наложени мерки за затваряне по домовете. Основен обект на такъв тип гонение са жени и новоповярвали. Нарастват сведенията за отвличания, насилствено обръщане към друга вяра и насилствен брак на жени и момичета.

Ако на някои места по света ограниченията, свързани с разпространението на коронавируса, са довели до спад в нивото на насилие срещу християни, в тропическа Африка Църквата се сблъсква със значително нарастване на насилието. Там пандемията всъщност спомага за разпространение на *ислямски екстремизъм*.

За тоталитарни правителства както в Китай кризата предоставя възможност да легитимират политиката си за повсеместно наблюдение и ограничаване на групи от населението, които се отклоняват от нормите на комунистическата доктрина, включително и на християните.

Пандемията се използва не само от държавните власти, а и от организирани криминални групи. В Латинска Америка вирусът се използва като средство за разширяване на влиянието на различни престъпни групировки. В Мексико, когато пастири и църковни водачи се възпротивяват на контрола им, те биват изнудвани, нападани, ограбвани, прострелвани, а някои от тях са убити.

Религиозният национализъм също е основна движеща сила на разрастващото се гонение в страни като Индия и Турция. В Индия тече кампанията да се обвърне отново към хиндуизма. Хиндуистки банди безнаказано нападат християни и мюсюлмани с убеждението, че щом си индиец, трябва да бъдеш хиндуист. Властите също пречат на притока на средства от чужбина, предназначени за християнски болници, училища и църковни организации, и по този начин възпятства тяхната дейност.

И Турция даде явен израз на враждебността си към християнската вяра. През юли 2020 г. историческата църква „Св. София“ в Истанбул бе превърната от музей в действаща джамия, с цел укрепване на турския национализъм. Турция подкрепи Азербайджан в конфликта му с предимно християнската страна Армения. Южната ни

БЛАЖЕНИ ГОНЕНИТЕ

съседка е известна и с подкрепата си за различни екстремистки ислямски фракции, както и с прехвърлянето на повече от 4000 джихадисти на „Ал Кайда“ и групировката ИДИЛ от района на Идлиб (Сирия) в Либия. През изминалата година поне 25 християнски села, много от които населени с бежанци от Ниневия и Мосул по време на контрола на Ислямска държава, са били обезлюдени вследствие на турски нападения. Турция изпрати обратно в Североизточна Сирия бежанците от тази област. Така новоповярвалите курдски християни, които са се обърнали от исляма, са в голяма опасност и вероятно ще трябва отново да бягат, за да спасяват живота си.

Макар че по-голямата част от християните, ставащи жертви на гонение и насилие, са в Африка, Азия и Латинска Америка, ние сме съпричастни на тяхното страдание. Затова в новата рубрика „Блажени гонените“ ще ви информираме за случващото се с нашите братя и сестри по вяра, с надеждата, че това ще подтикне всички нас да се молим и да ги подкрепяме по различни начини, като помним думите на Господ Исус: „Истина ви казвам: понеже сте направили това на един от тези Мои най-малки братя, на Мене сте го направили“ (Мат. 25:40). ■

В статията се използват данни от *Open Doors International* (opendoors.org) и *Open Doors Canada* (opendoorsca.org). Подготвил: **Владимир Железов**.

Хенри Хайнц: Основател на хранителна империя

(II част)

Преди Рождество Христово компанията била напълно разорена и Хенри Хайнц останал без стотинка в джоба си. Въпреки сполетялата го беда запазил своята вяра и непоклатима честност и се откроявал сред останалите предприемачи. В тази среда смятали човек за ненормален, ако не се опита да спаси кожата си на всяка цена. Но Хайнц се стараел да изпълни задълженията си. Той си поставил за цел да изплати дълговете, възникнали при фалита на компанията, макар че съдът го признал за неплатежоспособен. В тефтер със заглавие „Книга за нравствени задължения“ той си записвал имената на всички хора, на които компанията му дължала пари. Поради това, когато решил да започне отново бизнес с помощта на роднини, бившите му кредитори направили всичко възможно да му помогнат, тъй като го уважавали и му имали пълно доверие. Собственикът на предишния му поземлен имот му предоставил нов дългосрочен заем – и така нещата се задвижили.

Среден на ръст и с големи мустаци, Хайнц излъчвал енергия и винаги търсел начини да оптимизира бизнеса. Той насърчавал служителите си и отбелязвал в тефтера си внедрените иновации. Скоро по рафтовете на магазините се появили малки бутилки с надпис *Pure Food Products*. Така започнала нова, забележителна страница в дейността на компанията.

Хайнц бил изключителен ръководител и се ползвал с истинско уважение сред растящия брой служители на компанията. Човек на действието, с енергичен характер, той винаги бил готов да обясни и да покаже всичко, което знаел. В отношенията си с хората бил толкова искрен, че самото му присъствие смекчавало недоволните и насърчавало обезсърчените. Идеите, посоката на развитие и методите за продажба на продукцията били постоянна тема в разговорите му, макар се отбивал само за кратко в офиса си. Най-близките му сътрудници не помнели да е оставал в кабинета си повече от двадесет минути.

Хайнц разработил нови технологични процеси и методи за продажба, което довело до бързо разрастване на компанията. Закупени били допълнителни площи, издигали се нови фабрики и продуктивният асортимент се увеличавал. Успоредно с това предприемачът стриктно се придържал към т.нар. „принципи на Хайнц“. Във всички помещения на компанията трябвало да се съблюдва съвършена чистота, а покупката на суровини и методите за продажба трябвало да бъдат абсолютно открити и честни.

Компанията на Хайнц била първата американска фирма, погрижила се за благосъстоянието на своите служители. Нейният основател устроил за работниците столови, съблекални, тоалетни, физкултурни салони, басейни, осигурявал им униформи, оказване на безплатни медицински и стоматологични грижи и животозастраховане и предоставял възможности за по-нататъшно образование. Не е чудно, че почти никой от работниците му не напуснал.

На 42-годишна възраст Хайнц ръководел известна в цялата страна компания. Точно тогава у него заговорила дълго потисканата страст към пътешествията. Мечтаел за Европа. Виждал Англия като земя на духовни чудеса, а пък Германия била страната на предците му. Имал силно желание лично да представи продуктите си в най-знаменития хранителен магазин *Fortnum & Mason* в Лондон.

През 1886 г. заедно със съпругата си и с четирите им деца Хайнц отплавал с параход за Ливърпул. В своя дневник, с който никога не се разделял, той подробно описвал всичко, което виждали очите му. Размерът на кораба, неговата възраст, скорост, товароспособност, състав на екипажа, исторически сведения, мощността в конски сили и оборудването – всичко било надлежно описано. Почти нищо не убягвало от орловото око и момчешката любознателност на този строител и мечтател. Когато слязъл на брега в Ливърпул, Хайнц описал със същата прецизност и този град. С помощта на метална рулетка, която винаги носел със себе си, той внимателно измервал входни врати, образци на тухли и всякакви архитектурни иновации и си записвал измерванията.

Но най-забележителните му пътеписни бележки му били свързани с духовното наследство на „малката стара Англия“. На преминаване през Бедфорд той съставил своите „Бележки за Бънян“ върху неговата книга *Пътешественикът*. В Лондон любимият му ден от седмицата бил

описан с всички подробности: „Дойде неделя. Отправихме се към най-известната методистка църква, основана от Джон Уесли през 1778 г.“ В бележника му намираме топли думи за Джон и Чарлз Уесли и ентусиазиран разказ за ранната история на методистката църква.

Хайнц посетил и гробовете на Бънян, Кромуел и Айзък Уотс, разположени срещу църквата в Бунхилските полета. Тези личности му били много скъпи.

В неделните дни посещавал занятията в неделното училище, сравнявайки го със собственото си училище в Питсбърг. Вечерно време посещавал препълнената църква „Метрополитън Табернакъл“, за да слуша проповедите на Чарлз Спърджън: „най-смирения и обикновен от всички велики хора, които някога съм срещал“.

Магазинът *Fortnum & Mason*, снабдител на кралския двор, привличал като магнит Хайнц, който бил роден за търговец. Една сутрин той напълнил пет куфара със свои продукти, наел транспорт и тръгнал да покорява известния магазин. С шапка в ръка помолил един служител да му отдели внимание. Човекът изгледал изпитателно невисокия, но властен американец с искрящи очи и големи мустаци, докато той

се представял и показвал своите питсбъргски деликатеси. Накрая Хайнц направил пауза, готов да изслуша възраженията на служителя. Но донякъде разочарован, тъй като обичал предизвикателствата, той чул тихо произнесените думи: „Господин Хайнц, ще закупим цялата ви продукция.“

по книгата на П.Мастърс
Men of Purpose
превод с допълнения:
Момчил НИКОЛОВ

Така продуктите на Хайнц навлезли на английския пазар. Няколко години след първото му посещение в Англия в Лондон бил открит клон на фирмата с малък склад близо до Тауър.

Около сто години всички продукти носели числото „57“: най-успешната и запомняща се марка на компанията. Известното число било измислено от самия Хайнц. Когато веднъж пътувал с влак към Ню Йорк, забелязал реклама на компания, която предлагала „21 модела“ обувки. Оттук той се замислил за разнообразието на своите продукти и така се родило числото „57“.

През целия си живот той участвал активно в църковния живот като директор на неделното училище и подкрепял финансово различни църкви в подготовката на техните неделни училища. В продължение на 25 години ръководел работата по организирането на неделните училища и посещавал невярващи хора в домовете им, канейки ги на църква. При една кампания в Питсбърг били обучени повече от две хиляди души, които поселили над 83 000 домове.

Хайнц дарил средства за организиране на неделни училища в Япония. През 1918 г. ръководена от него делегация от 29 пастири и бизнесмени посетила седемдесет града в Япония, Корея и Китай. Самият той винаги бил готов да посещава други църкви, за да говори за необходимостта Благата вест да достигне до следващото поколение чрез неделни училища и библейски уроци за млади хора.

Към смъртта на Хайнц през 1919 г. във фирмата му работели 6523 души, функционирали 26 фабрики, 26 офиса и дъщерни фирми. Компанията притежавала 100 000 акра земя. Но в некролога му последователността на интересите в живота му била отбелязана правилно: „Хенри Хайнц – вярващ, филантроп, предприемач...“

„Религията била служението на живота му“, казал за него деканът на университета в Питсбърг.

А самият Хенри Хайнц в своето завещание ясно заявил какво разбира под *религия*: „В очакване на момента, когато моята земна кариера ще приключи, искам да започна своето завещание с изповед на вярата си в Исус Христос като мой Спасител. Това е основата на моя живот.“ ■

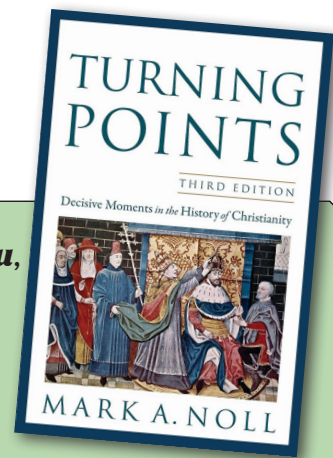
„Моята съвест е в плен на Божието слово“ 500 години от Диетата във Вормс

ПРЕЗ ТОЗИ МЕСЕЦ В ХРИСТИЯНСКАТА ИСТОРИЯ

от Марк НОЛ

Далеч преди здрачаване, към шест часа привечер на 18 април 1521 г., за Мартин Лутер настъпва решителният миг. Сцената е една зала в град Вормс, пригодена за заседание на *Räichстага* (наричан още на латински *dieta imperii*, „имперска диета“⁽¹⁾). Вормс е скромно селище с не повече от седем хиляди обитатели, разположено недалеч от Страсбург надолу по течението на река Рейн и малко на юг от Майнц. Трийсет и седем годишният Лутер вече е бил монах над 15 години. Той е призван да се яви пред Карл V, млад управник на около двайсет и една година, който, освен че е крал на Испания, наскоро е получил короната и над цялата германска Свещена римска империя (което го прави наследник на Карл Велики). Имперската диета, свикана да заседава във Вормс през януари същата година, бележи първото официално посещение на Карл V на германска земя. Императорът владее латински език, но е бил възпитаван на френски и го предпочита. Всичко казано на немски се налага да се превежда на латински за него, както и за дългата върволица италиански духовници, които са пристигнали за историческата диета.

Текстът е извадка от книгата на Марк Нол **Преломни моменти**, която предстои да излезе на български език през 2021 г. от издателство „Нов човек“ (превод: **Владислав Райчинов**). Публикуваме откъса по повод 500 години от събранието, променило завинаги хода на европейската история.

Ден по-рано, на 17 април, Мартин Лутер за първи път се е изправил пред присъствието на императора. На една маса в заседателната стая били нахвърляни всички дотогавашни съчинения на Лутер. (Купчината била толкова огромна, че на влизане императорът и съветниците му изразили съмнение, че е възможно един човек собствено ръчно да напише толкова много неща.) Лутер е призван във Вормс, за да изрази публично разкаяние. От него се очаква да изповяда на всеослушание, че е допуснал грешки в нещата, които е написал по отношение на Евангелието, на Църквата и на състоянието на западното християнство. Когато на предния ден са го запитали дали ще се отрече от думите си, Лутер е отвърнал, че съчиненията му обхващат различни теми. След това е поискал един ден отсрочка, за да обмисли отговора си. Книжникът на императора е възразил и е припомнил на Мартин Лутер и на насъбралите се

обикновеното благочестие, за чието изтегляне не би могъл да настоява никой християнски водач или църковен духовник. Втората група писания са насочени срещу „папството и деянията на папистите – т.е. всички онези, които с учението си и с ужасния си пример са опустошили християнския свят и са го напълнили със зло, обхващащо и духа, и тялото“. Мартин Лутер изразява съмнение, че някой би поискал да защитава злините, които се разобличават в тези книги. Ала в третия вид съчинения, признава той, действително се съдържат доста остри изявления, които той би бил склонен да оттегли, но само при едно важно условие. Тук Лутер хвърля ръкавица на опонентите си: „Ето защо, чрез Божиата милост, аз моля Ваша светлост, Ваши знатни височества или който и да е друг способен – висшестоящ или нископоставен – да засвидетелствате, да посочите моите грешки и да ги оборите чрез Писанията на пророците и на евангелистите. Веднъж щом бъде научен, с готовност ще се отрека от всяка грешка и ще бъде първият, който ще хвърли тези книги в огъня.“ С тези думи Лутер завършва своята защита.

Имперският съд обаче не намира обясненията му за достатъчно ясни. Говорителят на императора настоява, че Лутер все още не е отговорил на зададения въпрос. Ще се отрече ли от книгите или не? Нека да го каже ясно, а не с „рогати“ (т.е. двусмислени) отговори. Тогава Лутер се изправя за втори път и произнася думи, които ще предвещаят един от най-значимите преломни моменти както в европейската история, така и в историята на християнската църква: „След като Ваша светлост и Ваши височества желаят прост отговор, ще го дам по следния начин, който е нито рогат, нито зъбат. Докато не бъде убеден чрез свидетелството на Писанието или чрез чистия разум (понеже не вярвам нито на папата, нито на неговите събори, тъй като е всеизвестно как в миналото те често са грешели и са противоречали сами на себе си), аз оставам предан на библийските текстове, които цитирах, и моята съвест е в плен на Божието слово. Не мога и не желая да оттеглям нищо, понеже срещу съвестта не е нито безопасно, нито редно да се върви.“

С тези няколко думи се ражда протестантството. Съвестта на Лутер е пленник на „Божието слово“, т.е. на живия, деятелен глас на Писанието. Нещо повече, според него Писанието ясно преподава истини за човешкото естество, за пътя на спасението и за християнския живот – истини, които според убеждението му са били фатално помрачени и може би дори заличени от същата тази църква,

която би трябвало да е техният най-ревностен страж. С това драматично изявление, направено пред най-високопоставения форум, който би могъл да си представи един средновековен европейец, се полагат трайните и познати до днес основи на протестантството. Преди всички останали авторитети протестантските вярващи са решени да се покоряват първо на Библията. А от нейните страници в продължение на дълги векове много протестанти ще намират посланието за спасение единствено чрез Божиата благодат – учение, което почти изцяло съвпада с онова, което е открил самият Мартин Лутер, когато като монах е започнал да разлиства страниците на Писанието.

Тенденцията сред протестантските историци е да разглеждат имперската диета във Вормс сякаш тя става значима единствено поради драматичната реч на Мартин Лутер. Всички последвали събития често се тълкуват просто като естествени последици именно от това негово изказване. След заседанието във Вормс наблюдаваме един от първите примери за трайната връзка, която възниква между протестантските вярващи и защитниците на авторитета на регионалната и националната власт. Става дума за протекцията, която Лутер си осигурява в лицето на саксонския курфюрст³ Фридрих III, наричан още Мъдри. Когато напуска Вормс, Лутер незабавно се уединява в замък Вартбург, където се отдава на активна работа. Там изготвя великолепен превод на Новия завет на немски език – свидетелство за отношението, с което векове наред протестантите ще се осланят на Светото писание. Скоро след това напуска манастира и се задомиава, като по този начин онагледява протестантския идеал за водене на семейство и избор на професия. Погледнато през очите на протестантските историци, заседателното събрание във Вормс бележи исторически вододел, от който връщане назад няма.

В действителност обаче райхстагът във Вормс не приключва с обръщението на Мартин Лутер към младия Карл V. Думите, които през онзи априлски ден отправя императорският книжник в отговор към Лутер, също си струва да бъдат чути, и то може би най-вече от протестантските вярващи. След като Лутер млъкна, държавният говорител го укорява остро заедо с дръзнал да поставя себе си на по-високо ниво от великите събори на Католическата църква, които отдавна са дали становище по много от темите, които сега Лутер поставя под въпрос.

„Във всичко това – му казва говорителът, – ти се показваш като напълно

Град Вормс около 1521 г., епископският дворец; триизмерно изображение: Faber Courtial (източник: Worms.de)

Независимо че Карл V няма опит като държавник и въпреки че езиковите му умения не са толкова обширни, колкото на събралите се във Вормс благородници (включително и на някои принцове), обхватът на имперската му власт не се оспорва от никого. Още преди да си набави необходимите титли, Карл V вече се разпорежда над по-големи територии от Европа в сравнение с който и да било негов предшественик от управлението на Карл Велики близо седем века по-рано. Според един непълен препис император Карл V е бил „по Божия благодат аугментор над областта Германия, над Испания, над двете Сицилии, над Йерусалим, над Унгария, над Далмация, над Хърватия и т.н.; крал и ерцхерцог на Австрия; херцог над Бургундия и т.н.“.

заяпачи, че всички са наясно защо е получил от императора т.нар. „охранителна грамота“ (*Schutzbrief*), гарантираща му достъп до Вормс с триседмичен имунитет. Имал е предостатъчно време да се подготвя. Въпреки всичко обаче, поради „присъщата снизходителност“⁽²⁾ на императора, тогава Лутер е получил своя един ден отсрочка. Сега обаче повече не може да се отлага и обвинението се повдига още веднъж: „Отговори на въпроса на Негово Величество, чиято благодат ти отпусна допълнително време за размисъл. Желаш ли да защитиш всичките си книги или ще се отречеш от някои?“

Лутер, който явно е обмислил отговора си много внимателно, заявява, че неговите книги са три вида. Едни от тях са съчиненията относно

луд човек. За каква полза би послужило сега да подлагаш на съмнение въпросите, които са били обсъждани в продължение на дълги векове от Църквата и съборите? Освен ако вече не се налага да се дават обяснения на всекиго, по всяко време, на всякакви теми. Но ако трябва да бъде оборван чрез библийски цитати всеки човек, дръзнал да се възпротиви срещу съборите или срещу приетите разбирания на Църквата, тогава в християнската изповед никога няма да имаме каквото и да е сигурно или решено нещо.“

Лутер е изтъкнал, че неговата съвест е в плен на Божието слово. Ала имперският съд задава притеснителен и предизвикателен въпрос. Какво ще стане, ако всеки започне да следва единствено и само съвестта си? Крайният резултат би бил очевиден: „Никога няма да имаме каквото и да е сигурно или решено нещо.“

На следващия ден, 19 април 1521 г., докато Мартин Лутер е зает с лични спорове с представители на папата и на императора, младият Карл V започва да се прочете на всеослушание документ, собственоръчно написан от самия него. В него кралят припомня на немските благородници, че е наследник на „най-християнските“ монарси от Германия, Испания, Австрия и Бургундия, всеки от които „за Божия слава, за укрепването на вярата и за спасението на душите е останал до смъртта си верен син на Църквата“. С това Карл показва, че изобщо не е бил впечатлен от думите, които е изслушал на заседанието предния ден. „Сигурно е – пише той, – че един калугер греши в своето становище, изразено срещу целия

християнски свят, според което всички християни досега са били в заблуда не само през последните хиляда години, а и в настоящето.“

Карл V смята за свой дълг като император да защитава истинската вяра и изтъква, че би било „голямо унижение“ за него и за всички немски благородници, ако по тяхно време „не само ерес, но дори и подозрение за ерес или подкопаване на християнската религия поради наше нехайство остане след нас в сърцата на хората и на наследниците ни за наш вечен срам“.

При внимателен анализ на отправените критики към Лутер и на неговото изложение пред краля става ясно колко висок е бил залогът при имперския райхстаг във Вормс. От една страна, Западът е изправен пред сериозно разцепление относно начина, по който е най-добре да се дефинира християнската вяра. Оттук нататък протестанти и католици ще тръгнат по свои собствени пътища, които до ден днешен, пет века по-късно, са все още твърде различни. От друга страна, отношенията между гражданската и църковната власт ще се изменят динамично според тежнението на светските управници. Някои монарси ще скъсват връзката с папата и ще се придвижват към

протестантството, докато други ще остават римокатолици по убеждение и от опит ще се уверяват колко силно папският престол се нуждае от тяхната подкрепа.

Освен това Мартин Лутер поставя началото на съвсем нов вид самопознание, който се различава драстично от начина, по който гледат на себе си императорът и неговите съюзници чрез натрупаната през вековете традиция. Тежестта на личната съвест у отделния човек се издига на пиедестал и се съпоставя с авторитета на църковните събори. Това става в разрез с установената традиция и е изразено пред лицето на самия император. Макар Лутер ясно да подчертава, че неговата съвест е пленена от Светото писание, с това изявление той въвежда ново мерило за върховния авторитет, с който да се съобразяват вярващите хора. С две думи, от този ден нататък Европа – а и Западната църква – повече никога няма да е същата. [...]

Шестнайсети век буквално прелива от ключови преломни моменти, които си заслужава да бъдат изследвани. На първо място сред тях е богословският принос на Мартин Лутер, който (по мое мнение) възстановява един от най-трайните и значими елементи на християнското богословие.

На второ място е постепенната промяна в светогледа на Европа (а и в този на европейските колонии, които впоследствие ще се превърнат в Съединените щати и Канада), при който християнството все повече бива измествано от един по-модерен светски начин на мислене. Драматичен символ на този ключов етап е т.нар. *Закон за върховната власт*, приет в Англия през 1534 г.

На трето място е съживлението в редиците на Католическата църква – особено през периода, когато тя започва да отправя мисионерски поглед отвъд границите на Европа. Най-бележитото подобно начинание е основаването на *Обществото на Исус* от Игнатий Лойола през 1534 г. (което скоро след това получава благословията на папата).

Тези три преломни момента са причината да определим като една от най-важните епохи в цялата история на християнството именно века на Мартин Лутер и Игнатий Лойола – както и на Жан Калвин, Карл V, Христофор Колумб, Николай Коперник, Албрехт Дюрер, Елизабет I, Еразъм Ротердамски, Хенри VIII Тюдор, Маргьорит дьо Навар, Мено Симонс, Микеланджело, Томас Мор, Филип II, Уилям Тиндейл, Франсис Ксавиер и много други. ■

¹ *Dieta imperii* (лат.) – заседателният орган на Свещената римска империя. До XV век все още не е формализиран като институция и се изразява в спорадични събрания на благородници под властта на императора. Целта на тези срещи е по-скоро обсъждане на въпроси, отколкото законодателна дейност. След 1489 г. започва да се нарича Райхстаг, а от 1648 г. задължава императора да се подчинява на неговите решения. Събранията се свикват в различни градове, като от 1663 г. имперската диета се установява в гр. Регенсбург. Б.пр.

² Цитатите са заимствани от: Jaroslav Pelican and Helmut Lehmann, eds., *Luther's Works* (Philadelphia: Fortress, 1955-1976), vol. 32, pp. 103-131. Б.а.

³ Курфюрст (нем., *Kurfürst*) – херцог от Свещената римска империя, който има правото да гласува при избирането на нов император. Б.пр.

⁴ Въпросният говорител се казва Йохан Еклисиаст, но това не е известният богослов и полемист Йохан Ек, с когото през 1519 г. Лутер вече е водил знаменития богословски дебат в Лайпциг, а негов съименник, който е на длъжност в двора на младия император Карл V. Б.а.

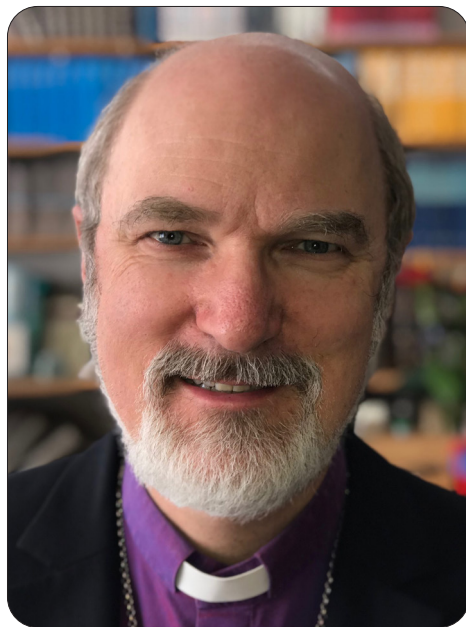
Световният евангелски алианс с нов ръководител

ХРОНИКА

На 27 февруари 2021 г., на онлайн церемония, Световният евангелски алианс (СЕА) обяви новия си генерален секретар еп. д-р Томас Ширмахер. С това беше отворена нова страница в 175-годишната история на най-голямото международно евангелско семейство. Кандидатурата на Ширмахер бе утвърдена още на 27 октомври миналата година, а формалното му встъпване в длъжност стана на 1 март 2021 г. Така той замени досегашния ръководител еп. Ефрем Тендеро.

Във встъпителната си реч, излъчвана на живо през уебсайта на СЕА, Ширмахер се спря на често задавания въпрос „Какво значи да си евангелски християнин?“. Той насочи вниманието към „общото ДНК на евангелската изповед“ при всички, които я споделят: разнообразието в семейството на вярващите по света; историческия характер на нашата вяра; авторитета на Писанието; мисията за разпространяване на Евангелието; защитата на човешките права и най-вече свободата на изповедта; единството на вярващите, които имат тези убеждения.

Ширмахер припомни, че още когато при сформирването на СЕА през 1846 г. в Лондон, мнозина са изпитвали съмнения дали е възможно вярващи от различни деноминации, като англиканската, методистката, лутеранската и „Армията на спасението“, да пребъдват в единство и да работят заедно. Днес обаче, когато повече от 600 милиона евангелски вярващи по лицето на земята допринасят за по-богато разнообразие в СЕА от

всякога преди, движението продължава да бъде единно именно поради общите си същностни вярвания.

„Дълбокоото ни убеждение е, че Библията е изповедта на Църквата... – подчерта Ширмахер. – Всички ние се покоряваме на Божието слово и никой не е над него, освен Исус Христос, Който е средоточието на Светото писание, и Светия Дух, Който е авторът на Светото писание.“

Макар че 90-минутното събитие бе проследено от хиляди зрители по цял свят, събралите се в студиото в немския град Бон бяха малцина. Досегашният генерален секретар на СЕА епископ Ефрем Тендеро подари на д-р Ширмахер глобус и Библия като символи на Божията любов към целия свят и на Божието напътствие чрез Писанието. Програмата

включваше поздравии от евангелски водачи, които представляваха деветте регионални подразделения на СЕА и 140-те национални евангелски алианси (сред които и Обединени евангелски църкви в България).

Ширмахер сътрудничи на СЕА от 1999 г., като към момента на избирането си е отговорник по богословските въпроси. Преди това е служил в областта на човешките права, религиозните свободи и междурелигиозния диалог.

Томас Ширмахер следва богословие от 1978 до 1982 г. в Независимия богословски университет в Базел (Швейцария), а след това – културна антропология и сравнителна религия в Университета в Бон (Германия).

Получава докторски степени по мисиология и екуменизъм в Кампен, Нидерландия (ThD, 1984-1985 г.), по културна антропология към Тихоокеанския западен университет в Лос

Анджелис (PhD, 1989 г.), по етика към Богословската семинария „Уайтфилд“ във Флорида (ThD, 1996 г.) и по сравнителни религии и социология на религиите към Университета в Бон (PhD, 2007 г.).

Служил е като пастир на няколко църкви в Бон и е преподавател в различни богословски училища. Като епископ ръководи англиканската деноминация *Communio Messianica*, която има подразделения в 75 държави. От 2014 г. е президент на съвета към Международното дружество за човешки права и директор на Международния институт за религиозна свобода. Редовно изнася лекции като експерт по човешките права пред парламентите на Германия, Великобритания, Бразилия, САЩ и Европейския съюз, както и пред общите събрания на ООН и ОССЕ.

Автор е на 102 книги, преведени на 18 езика. ■

1710 години от Сердикийския едикт за веротърпимост на император Галерий

ПРЕЗ ТОЗИ МЕСЕЦ В ХРИСТИЯНСКАТА ИСТОРИЯ

от Владо РАЙЧИНОВ

От последните писма на ап. Павел и заточението на ап. Йоан са измислили малко повече от две столетия. Раннохристиянски общности са възникнали в десетки градове из Мала Азия, Сирия, Северна Африка, Армения, Гърция, Тракия, Италия. Повечето се събират тихомълком в домашна среда, наричайки се просто *еклесии*, „събрания“. Канонът на Новия завет все още не е установен, Вселенските събори са в бъдещето, а вярата се разпространява от пътуващи проповедници и чрез преписвани на ръка книги. Културната връзка с юдаизма линее, докато християнските водачи все по-съзнателно насочват вниманието си към прецизното формулиране на основните учения на вярата и отхвърлянето на битувашите влиятелни ереси.

Според социолога Родни Старк върху езическата почва на Източното Средиземноморие през II век християнството се умножава с по 40 процента за всяко десетилетие. Старк анализира исторически свидетелства на четири равнища: юдейските корени на Евангелието; социалното положение на обръщенците; статута на жените в църквата; ролята на мъченическите жертви. На фона на пагубните епидемии, пожарите и природните бедствия себеприятелната грижа за ближния и непоколебимата вероизповед на

християните превръща техните общности в оазиси на взаимопомощта и надеждата.

Но от гледна точка управниците на Римската империя в това ново движение се таи подмолна заплаха. Неконтролируемостта на разрастване на Църквата, проникването на монотеистичната вяра на всички социални равнища, упоритото отхвърляне на божественния статут на императорите – всичко това превръща последователите на Исус Христос в неудобна за властите и неподлежаща на контрол поддривна сила.

Един император, чието битие е свързано с град Сердика (дн. София), оставя паметна следа със своето настървено и брутално отношение към християните. Само за шест години на престола той осъществява мащабни акции срещу Църквата. Ала в самия край на живота му мистериозна болест го пречупва и под негов натиск империята изготвя изключителен по рода си документ за равнопоставеност между вероизповеданията. Името на императора е Галерий, а от неговия *Едикт за веротърпимост* (наричан още *Сердикийски едикт*) сега се навършват точно 1710 години.

ИЗДАНАТО НА ГАЛЕРИЙ

Към края на II век в управлението на Римската империя настъпва

историческа промяна. След като едва не се е сгромолясала под натиска на граждански войни, езически настъпления и политически хаос, империята навлиза в нова фаза: т.нар. „Доминат“. На престола се възкачват самовластни фигури, които занемаряват връзката със Сената, налагат почти абсолютна монархия, въвеждат източен дворцов церемониал и постановяват култ към владетеля, настоявайки да бъдат наричани *dominus*, „господар“.

При новото държавно устройство империята е разделена на източна и западна част, всяка от които се управлява от „август“ (абсолютен монарх) и посочен от него „цезар“ (негов наместник върху една четвърт от територията на империята и бъдещ наследник на престола). Сред първите управители на Домината се откроява името на първоходеца *Гай Галерий Валерий Максимиан*. През 293 г., след няколко успешни военни кампании, Галерий е забелязан от август Диоклециан, който го жени за дъщеря си Валерия и веднага след това го назначава за управител на дунавските провинции.

Галерий произхожда от тракийското племе даки. Името на баща му не е достигнало до нас, а майка му се е казвала Ромула. Според римския историк Флавий Евтропий (IV в.), той е роден през 250 г. недалеч от Сердика (дн.

София). В детските си години е пасял животни, на което се дължи и прозвището му *Арментарий* („пастър“). Древнохристиянският автор Луций Лактанций го описва като едър на ръст човек, със сприхава и коравосърдечна природа, недодялани жестове и грубиянски глас. Според същия летопис Галерий често изтъквал, че империята следва да се нарича не „римска“, а „дакийска“, тъй като според него това бил най-великият народ, а имената „римски“ и „римлянин“ трябвало да бъдат забранени.

ЧЕТИРИТЕ ЕДИКТА ЗА ГОНЕНИЕ СРЕЩУ ВЯРВАЩИТЕ

През 303-304 г. император Диоклециан издава четири указа за масово преследване на християните, а според Евсевий Кесарийски именно Галерий е основният подбудител на злокобната кампания. Въпреки че неговата съпруга Валерия и дъщеря им Приска тайно изповядват вяра в Христос, самият Галерий е тъкмо на обратния полюс. Той внушава на своя тъст, че е време да предприеме решителни мерки за завръщане на империята към златните езически времена. Християнските църкви и богослужбени текстове следва да се унищожават, ►►

Непокорност

от ЦВЕТА КУЛИЧЕВА

Непокорността е непослушание, неподчинение. Човекът обикновено не обича да се подчинява. Желает да живее свободно, без ограничения, без да се съобразява с чужда воля. Сатана пръв се разбунтува. Той иска не да бъде подчинен, а да бъде равен на Бога. По тази причина е изгонен от Рая.

Сатана използва лъжа пред Ева, като ѝ казва, че ако хората ядат от забранения плод, ще станат като Бога. Внушава ѝ, че няма да имат никакви ограничения – нито в знание, нито в поведение. Макар че са имали толкова голяма свобода, а само едно единствено ограничение (да не ядат от забранения плод), Адам и Ева проявяват непокорство и отхапват от забранения плод. От тогава до днес хората стават все по-непокорни – до такава степен, че непокорството се превръща в една от характеристиките на последното време (II Тим. 3:1-2).

Когато евреите мирно пътуват от Египет към Обещаната земя, амаличаните ги нападат многократно.

Затова Бог казва: „Ще изличи съвсем спомена за Амалик под небето“ (Исх. 17:14). Бог забавя, но не забравя; и на Своето време изпълнява това, което е казал. Божието време за въздаяние настъпва при царуването на цар Саул:

„Порази Амалик, обречи на изстребление всичко, което има. Не го жали, а избий мъж и жена, дете и кърмаче, говедо и овца, камила и магаре“ (I Цар. 15:3). Саул поражда амаличаните, но пощади царя им Агаг и по-добрите от овцете, от говедата и от угоените животни. Оставя всичко, което е добро, а унищожава това, което е изхабено и няма стойност.

По-късно Саул се хвали пред пророк Самуил, че е изпълнил Господния заповед. На въпроса на Самуил: „Как да разбирам тогава това блее на овце, което чувам, и този рев на говеда?“ Саул отговаря: „Народът пощади по-добрите от обречените неща, за да пожертват на Господа, твоя Бог“ (14,21 ст.). Тогава пророк Самуил казва знаменателните думи: „Всеизгарянията и жертвите угодни ли са на Господа така, както послушанието на Божия глас? Ето, послушанието е по-приемливо от жертвата и покорността – от тлъстината на овни. Непокорството е като греха на магьосничеството, а упорството – като нечестие на идолопоклонството“ (22-23 ст.). Колко страшни думи! Непокорството е приравнено с магьосничество и идолопоклонство. Това предизвиква Бога до такава степен, че Той казва: „Разкаях се, че поставих Саул за цар.“ А след това издава и присъда: „Понеже ти отхвърли словото на Господа, то и Той отхвърли тебе да не си цар“ (23 ст.).

Подобен е случаят с Ахан. Бог заръчва, когато превземат Ерихон, да изстребят всичко живо в града: мъже, жени, говеда, овце, магарета. А „всичкото сребро и злато, и медните и железните съдове са посветени на Господа. Те трябва да се внесат в Господното съкровище“ (Ис. Нав. 6:19). Бог изрично предупреждава: „Пазете се от всяко

обречено нещо, да не би да вземете от това, което е обречено, и да донесете проклетия върху стана на Израил“ (Ис. Нав. 6:18-19).

Но Ахан не се покорява на Божиата заръка. Взема една вавилонска дреха, 200 сикли сребро и златна плочка и ги скрива в своя стан. Заради тази непокорност на Ахан всички попадат под проклетие. Бог се оттегля от тях и в следващата битка израиляните са победени от гайците. Бог им казва: „Израил е съгрешил, престъпили са завета Ми, за който им дадох заповед. Да! Те са взели от обреченото, също са откраднали и излъгали. Затова израиляните не могат да устоят пред неприятелите си“ (Ис. Нав. 7:11-12).

Със строго отношение Бог им казва: „Аз няма вече да бъда с вас, ако не изтребите проклетия човек изсред вас“ (ст. 12). И Бог връща Своето присъствие сред стана, едва след като Ахан, целият му дом с децата и притежанието му са убити с камъни и изгорени извън стана.

„НЕПОКОРСТВОТО Е КАТО ГРЕХА НА МАГЬОСНИЧЕСТВОТО, А УПОРСТВОТО – КАТО НЕЧЕСТИЕТО И ИДОЛОПОКЛОНСТВОТО.“

I Царе 15:23

Бог мрази непокорството и е строг към непокорните. Позната ни е случката с Ананий и Сапфира. Те продават нива и донасят пред апостолите само част от парите. Когато ги питат дали това е цялата сума, за която са продали нивата, те отвръщат: „Да.“ По тази причина Бог ги покосява на място. Тяхната вина е първо в това, че лъжат. Но те проявяват и тщеславие, защото искат да демонстрират щедрост,

като даряват сума за общото благо. Проявяват и сребролюбие. С други думи, те са непокорни на Божието слово, според което лъжата, тщеславието и сребролюбието са грех. Заради това непокорство на Словото Бог ги убива.

Ап. Павел пише в I Тимотей 6:10, че сребролюбието (което е непокорство) е корен на всички грехове. Затова ни увещава да бъдем покорни на Божието слово и ни съветва да отхвърлим всяка нечистота, сребролюбие, дори празните приказки, „защото поради тези неща идва Божия гняв върху синовете на непокорството“ (Ефес. 5:6). Същото казва и в Колосияни 3:5-6: да се покоряваме на Божието слово и да умъртвяваме плътта с нейните страсти, заради които „идва Божият гняв върху синовете на непокорството“.

Савел отива към Дамаск с цел да преследва християните. По пътя го среща Исус, Който не само го пита защо гони християните, но и му открива, че го е избрал да бъде Христов благовестител. Когато по-късно разказва за тези неща на цар Агрипа, ап. Павел пояснява: „Не бях непокорен на небесното видение“ (Деян. 26:19).

Това иска Бог от нас: да не бъдем непокорни на Бога, на Неговото слово, на принципите на Библията. И да внимаваме да не живеем „според вървежа на този свят, според княза на въздушната власт, на духа, който сега действа в синовете на непокорството“ (Ефес. 2:2). С колко болка Бог казва за Своите люде: „Те са непокорен народ, деца, които не искат да слушат поука от Господа“ (Ис. 30:9). Исай също предава Божиите думи: „Горко на непокорните деца“ (Ис. 30:1).

Нека не бъдем като тях! Нека във всичко сме покорни на Бога и на Неговото слово! ■

а последователите на Исус са поставени извън закона.

На 23 февруари 303 г., по време на ежегодния фестивал Терминалия (в чест на бога на граничните камъни Термин), Диоклециан и неговото протеже Галерий публично оповестяват намерението си да изкоренят християнството от пределите на империята под техен контрол. В първия указ е нарочена току-що построена църква в малоазийския град Никомедия (дн. Измит, Турция), столица на източната част на Тетрархията. Градският префект разбива вратите ѝ с помощта на десетки войници, изхвърля на улицата всички книги и ги изгаря, конфискува парите на църковната общност и разрушава цялата сграда до основи. И всичко това – под погледа на Диоклециан и Галерий.

Междувременно Галерий тайно е разпоредил да се подпали сградата на имперския палат в Никомедия, а сетне набеждава за това християните в града. Така гоненията преминават всякакви граници: навред из източната част на империята се изгарят къщи с цели семейства вярващи; мнозина са завързвани на групи и хвърляни във водоеми с окачени на вратовете тежки камъни; а един цял град в областта Фригия с преобладаващо християнско население е изпепелен заедно с обитателите му.

През лятото е обнародван втори едикт, с който всички епископи и свещенослужители са поставени под запрещение. Затворите толкова бързо се напълват с църковни водачи, че по спешност се налага да се освобождават други осъдени.

През ноември 303 г. приближава двадесетата годишнина от възцаряването на Диоклециан и по този повод излиза трети декрет, оповестен като проява на великодушие от страна на владетеля. С него се предлага снизхождение и амнистия за всички затворени епископи, които се съгласят да отслужат жертвоприношения на езически божества. Малко по-късно, през януари 304 г., следва и четвърти указ, задължаващ всички християни да излязат на площадите и да участват в принасянето на публични жертви. Всеки отказал получава смъртна присъда.

През май 305 г., след абдикирането на Диоклециан, Галерий получава пълната власт на Изток, усвоявайки титлата „август“. През шестгодишното си деспотично управление той полага всячески усилия да доведе до край започнатите гонения. В цялата история на Римската империя това е може би периодът на най-брутално преследване срещу последователите на Исус.

ПОВРАТНАТА ТОЧКА В ЖИВОТА НА ГАЛЕРИЙ

През значителна част от управлението си Галерий е установен в град Сердика. Формално той владее Балканите и Мала Азия, ала властлюбоието му е толкова силно, че е амбициран да постави начало на нова дакийска династия и затова се обгражда отвсякъде с лоялни протежета.

Именно при управлението на Галерий град Сердика се сдобива със статут на столица на новосформираната в края на III век административна единица Вътрешна (Средиземноморска) Дакия. Предполага се, че през тези години Галерий започва строежа на дворцовия комплекс между съвременната църква „Св. Неделя“ и ротондата „Св. Георги“. От този период датира и доскоро смятаната за най-стара известна църковна постройка, открита в центъра на българската столица в основите на днешната „Св. София“.

Според летописа на Луций Лактанций през 311 г. Галерий се оказва покосен от смъртоносна болест: „Злокобна язва се формираше в срамните

Триезично табло с текста на Сердикийския едикт, поставено от Столична община и СУ „Св. Климент Охридски“ недалеч от базиликата „Св. София“ по повод 1700 г. от публикуването на историческия език от император Галерий на 30 април 311 г. Виж българския превод в карето по-долу.

му части и нарастваше постепенно. Лекарите се постаряха да я отстранят. Но възпалението, след като беше почистено, се появяваше наново. Пукна се вена и изтече толкова кръв, че вече застрашаваше живота му...“ Съвременни медици предполагат въз основа на описанията, че става дума за т.нар. „гангрена на Фурни“: рядко срещано възпалително заболяване с остра патология и ниво на смъртност около 40 процента.

Галерий вероятно е смятал, че болестта е наказание на свие поради многогодишната му злостна кампания срещу Христовите последователи. Изплашен до смърт и силно напълнял, той се усамотява в Сердика, търсейки

избавление в минералните бани на древния град. Последните месеци от живота му са период на радикално преосмисляне на възгледите му, може би под влияние на вярващите жени в собствения му дом.

Така през зимата между 310 и 311 г. Галерий изненадващо изготвя текста на нов указ, отменящ всички гонения. Днес историята познава този документ като *Галериев едикт за веротърпимост* или *Сердикийски едикт за толерантност*. Съдържанието му достига до нас на латински благодарение на Луций Лактанций (*De mortibus persecutorum*, XXXIV-XXXV) и на гръцки чрез Евсевий Кесарийски (*Църковна история* VIII:17). През април 311 г.,

Галериев едикт за веротърпимост

Наред с останалото, което разпореждаме все за обществено благо и полза, по-рано ние искахме всичко да бъде изправено според гревните закони и общественения ред на римляните; затова се погрижихме, щото и християните, които са изоставили Вярата на своите отци, да се върнат към благоразумието. Понеже поради някаква приумица ги е обладало такова своеволие и безумие, че да не следват установленията на гревните, които по-рано са утвърждавали (и) техните предци, те са съставили закони, спазват ги и на различни места събират разни народи според своето виждане и всеки както си иска. Ето защо, когато от наша страна последва заповед да се възвърнат към установеното от гревните, мнозина се поддалоха на заплахата от съд, но не малко се погубиха (и по един или друг начин посрещнаха смъртта).

Но понеже мнозина остават твърди в своето убеждение, а виждаме и че не въздават подobaваща почит и поклонение към боговете, нито зачитат Бога на християните с оглед на нашата милост и неизменен обичай да даваме прошка на всички, ние с най-голяма готовност счехоме, че следва да разпрострем снизхождението си и върху това, те пак да са християни и да възстановят съборите си, но така, че да не извършват нищо противно на реда.

С друго писмо ще изясним на същите към какво трябва да се придържат. От тук, в съответствие с това наше снизхождение, нека те се молят на своя Бог за нашето, на държавата и за своето собствено здраве и пребъждане, така че и държавността да остане във всичко здрава, и те да могат необезпокоявано да обитават домашното си огнище.

преди точно 1710 години, в бъдещата българска столица е подписано това историческо постановление, което придава на християнството безусловен статут на „законна религия“, равнопоставена с всички останали в Римската империя.

„С оглед на нашата милост и неизменен обичай да даваме прошка на всички – пише Галерий, – ние с най-голяма готовност счехоме, че следва да разпрострем снизхождението си и върху това, те пак да са християни и да възстановят съборите си, но така, че да не извършват нищо противно на реда.“ Текстът отменя гоненията, дава свобода на молитвите и гарантира сигурност на домовете и живота на изповядващите християни. Уточнява се, че по-късно ще бъде разпратено и отделно писмо с конкретни насоки за изпълнението на разпоредбите.

Едиктът е обнародван формално на 30 април 311 г. в източната столица Никомедия: същото място, откъдето през 303 г. са започнали масовите гонения срещу християните. Подписват го четиримата тетрарси: Галерий, Максимин Дая, Лициний и Константин.

Броени дни след оповестяването на *Сердикийския едикт*, август Галерий умира на 61-годишна възраст. Допълнителното писмо така и не бива изпратено, а самият едикт остава само на хартия. Той така и не довежда до реабилитиране на християните и възстановяване на имуществото им. До това се стига две години по-късно, когато западните императори Константин и Лициний се срещат в град Медиолан (дн. Милано). След двустранни дискусии те публикуват нов указ, останал в историята като *Медиолански едикт*. В него окончателно се издава разпоредба за връщане на конфискувано имущество, освобождаване на християните от тъмница и забрана за последващи гонения от страна на властите.

Сердикийският едикт на император Галерий обаче е първият по рода си държавен документ, осигуряващ на християните свободно изповядване на вярата. Парадоксално, но името на същия човек, нанесъл толкова щети на Църквата, в крайна сметка влиза в наименованието на тъй важния едикт за пълна реабилитация и публична равнопоставеност на християнството в Римската империя. ■

Конференцията в Ратисбон през 1541 г.

Конференцията в Ратисбон (Регенсбург) е важен исторически опит за преодоляване на идейното и политическо противопоставяне между католици и протестанти през първите десетилетия от разгара на Реформацията в Западна Европа. Известна още като *Колоквиумът от Ратисбон*, тя се провежда между 5 април и 22 май 1541 г. по инициатива на император Карл V.

Мотивите, които го карат да свика тази конференция, са главно политически. Монархът е загрижен за устойчивостта на Свещената римска империя – както във вътрешен план, така и предвид настъплението на Османската империя от изток.

на конференцията настъпват промени в дневния ред и вместо текстът на Аугсбургската изповед се предлага за разглеждане т.нар. *Книга от Ратисбон*. Това е текст, редактиран от секретаря на архиепископа на Кьолн и допълнен от Мартин Буцер², с цел да представи протестантското учение в по-приемлива за католиците форма. Тя съдържа двадесет и три клаузи в две части. В първата част се излагат въпроси относно Сътворението, свободната воля, причината за греха, първородния грях и оправданието. Втората част засяга въпроси, свързани с тайнствата, църковната организация и авторитета в Църквата.

Ратисбон през XVI век; картина на Георг Браун и Франц Хогенберг (източник: Wikipedia)

Вдясно:

Регенсбург, картина на Джан Андрюс, 2012 г. (източник: Pixels.com)

Конференцията се подготвя няколко месеца преди нейното официално свикване на тайни срещи между представители на имперската канцелария и видни протестантски водачи от Страсбург. Първоначално двете страни стигат до съгласие основен въпрос на дискусиите да бъдат Аугсбургската изповед¹ и *Защитата на Аугсбургската изповед*, написана от Филип Меланхтон, най-близкия сътрудник на Мартин Лутер. Но в хода на подготовката

Мартин Буцер изпраща през месец февруари 1541 г. на Мартин Лутер за съгласуване текст, почти идентичен на *Книгата от Ратисбон*. Праща го и на някои протестантски князе. Лутер отговаря с дипломатично насърчение на опита за помирение, макар че изразява резерви относно неговия успех. Конференцията започва своята работа в началото на месец април. От католическа страна в нея участват няколко души, между които най-известният

опонент на Лутер, богословът Йохан Ек, и кардинал Контарини като папски легат и наблюдател. Последният, за разлика от Йохан Ек, има възгледи, по-сходни с тези на Лутер, особено по въпроса за оправданието. От протестантска страна в конференцията се включват Мартин Буцер, Йохан Писториус и Филип Меланхтон. В определен момент Жан Калвин също взема думата за мнение. В конференцията участват и представители на светската власт. Дискусиите по първите клаузи от *Книгата от Ратисбон* преминават почти без проблеми. По темата за оправданието кардинал Контарини съставя една компромисна редакция, която обаче впоследствие не е приета нито от Лутер, нито от папата. По доктриналния авторитет на Църквата, църковната дисциплина и тайнствата не се постига съгласие и тези въпроси не са отразени в заключителния текст на конференцията.

В края на май *Книгата от Ратисбон* с направените поправки и още девет забележки от страна на протестантите е представена на императора. Първоначално той е удовлетворен, защото смята, че форумът е изиграл своята роля за умиротворяване и че клаузите, по които не е постигнато съгласие, могат да се дискутират по-късно.

Когато Лутер също получава текста на Книгата, той благодарно забавя своя отговор, за да чуе и този от Рим. Както и предполага, папската консistorия отхвърля категорично формулировката на Контарини за оправдание, както и други компромисни текстове. Рим отправя ясно послание до императора, че всички въпроси относно доктрината и Църквата ще се решават от папата, а не от никакви конференции и колоквиуми. Става ясно, че на този етап усилията за възстановяване на единството в Църквата завършват с неуспех. Все пак императорът

по материали на:
Christianity.com
превод с допълнения:
п-р Данаил ИГНАТОВ

не се поддава на натиска от страна на радикални противници на протестантството веднага да предприеме насилствени действия и напуска Ратисбон в края на юни, без да наложи каквито и да е санкции. С това той си спечелва враждебното отношение на част от католическата общност. Що се отнася до Лутер, впоследствие той отговаря със съответната твърдост и също отхвърля текстовете от *Книгата от Ратисбон*.

Ще трябва да минат още няколко века, докато се стигне до момент, когато протестанти и католици, макар да не променят основните си доктринални позиции, могат да разговарят и да се изслушват със симпатия, като съзнават, че въпреки различията, тях ги обединява вярата в изкупителното дело на Господ Исус на кръста и Христовата благодат за спасение. ■

¹ Аугсбургската изповед на вярата от 1530 г. е първото официално изложение на доктриналните позиции на Лутеранската църква. Вж. *Аугсбургско изповедание* (Българска лутеранска църква, 2002).

² Немски богослов, виден деец на Реформацията в Страсбург и Кеймбридж.

Общо събрание на Българското евангелско дружество

ХРОНИКА

Българското евангелско дружество (БЕД) проведе своето Общо събрание в началото на април. Беше направен обзорен отчет на дейността през последните няколко години, основна част от която е издаването на вестник *Зорница*. Освен това събранието прие финансов доклад за изминалия отчетен период и нов бюджет за настоящата година.

Поради епидемичната обстановка заседанието се проведе онлайн, а делегатите представяваха трите деноминации съучредители на БЕД: СЕСЦ, ЕМЕЦ и СЕБЦ.

Сред основните акценти на срещата бе анализ на развитието на вестник *Зорница* през последните години, запазването и разширяването на читателската аудитория, динамиката в работата на редколегията, отбелязването на значими юбилеи (като 140 г. *Зорница*; 500 г. Реформация; 110 г. от учредяването на ОЕЦ и др.).

Управителният съвет на БЕД изрази признателност към всички, които са се въпрегнали в историческото дело на вестника: на десетките автори на статии, коректори и редактори, на

чудесната редакционна колегия, на ръководствата на трите деноминации, на многобройните доброволци и помощници в разпространението на вестника, на делегатите в общото събрание. „Имаме привилегията да участваме в епохално начинание, с пребогата история, с вълнуващ принос за моделирането на обществото преди нас – посочи Влади Райчинов в доклада си. – Тази година *Зорница* чества 145 години от онзи първи момент, когато наши предци във вярата са запретнали ръкави за това скъпоценно печатно издание. Семейство Куличеви носеха този товар в продължение на четвърт век. Сега отговорността е наша да продължим делото с вяра и посвещение.“

Сдружението беше основано през 2014 г. от представители на трите най-стари за страната ни евангелски деноминации, а от ноември 2015 г. официално пое издаването на вестник *Зорница*.

Общото събрание гласува нов мандат на Управителния съвет в състав Данаил Игнатов, Даниел Топалски и Влади Райчинов, като последният бе преизбран и за председател на дружеството. По повод 145-годишнината от първия брой се планира

обновяване на хартиеното издание и уебстраницата на вестника още от следващия брой през май. ■

ЗОРНИЦА

Зорница е издание с консервативен протестантско-евангелски характер. Списва се от редакционна колегия към Българско евангелско дружество.

Допуска се разнообразие от мнения по второстепенни доктринални въпроси. Становището на даден автор не съпада задължително с това на редколегията.

Редакционна колегия:
п-р Данаил Игнатов, п-р Владимир Железов,
п-р Станислав Алексиев, п-р Влади Райчинов,
Тодор Велчев, Радостин Марчев,
Олег Константинов

Редактор на броя: Радостин Марчев

Коректори: Ели Аврамова, Тодор Велчев

Предпечат: Влади Райчинов

Печат: Прима принт ЕООД

Адрес на редакцията:
Българско евангелско дружество
IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01
Пощенска банка, BIC: BPBIBGSG

гр. София, ул. Солунска 49
e-mail: vestnik.zornitsa@gmail.com
web: http://zornitsa.bg
тел.: 0892 250 517
ISSN: 0861-3826